

Dvisavaitinis Ilustruotas Jaunimo Laikraštis. Lietuvos Vyčių Organizacijos Organas

Tomas II

Kovo-March 15 d., 1920 m.

No. 5 (78)

Entered as Second Class Matter Oct. 23, 1915 at the P. O. at Chicago, Ill.
Under Act of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 528) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By the order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"VYTIS" (The Knight)

Published Semi-Monthly by the LIETUVOS
VYČIAI (Knights of Lithuania).

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly	\$2.50
6 Months	1.25
In Foreign Countries Yearly	3.00
Advertising rates on application. All communications must be addressed:	

"VYTIS"
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

"VYTIS"

Jaunimo Dvisavaitinis Laikraštis

Leidžia Lietuvos Vyčiai.

PRENUMERATA:

Metams	\$2.50
Pusmečiui	1.25
Pavienis Numeris	15
i Užrubežj Metams	3.00

"VYTIS"
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Mūsų Tautinės Muzikos Reikalai.

YROJE, gamtos išauklėto jautraus žmogaus sieloje atspindėjo visa tai, ką jis patyrė, pajautė, o kaip skausmo ar džiaugsmo buvo per daug, jisai stengėsi tai išreikšti šiokių ar tokių garsų pavidale, kas davė pamato trumpiems motyvams melodijoms, vėliau—liaudies dainoms, o dar vėliau — tobulai muzikai.

Mūsų, Lietuvos žmonės, daug yra patyrę, pergyvenę, ypač skausmo gimusio iš vargo ir tas gana vykusiai atspindėjo vienintėliuose liaudies gilių senovės palaikuose — dainoje, kuri buvo nuvargusio sodiečio labai mylima, auklėjama ir tuo pačiu — tobulinama.

Ižengiant į pasaulio tautų, rasių bei valstybių bendrą šeimyną, bet-gi mes nedaug ką galime ten

savotiško inešti, tuo labiau,—dainos-muzikos srityje, nes pas mus, tarpusavyje kalbant, be vienos-kitos gražiai ištobulintos liaudies motyvų pasiremiant koncertinės mišram chorui dainos, kuo ne viskas kas pagaminta neva originalaus — vergiškas sekimas kitataučių ir ėjimas jų senai numintais ir gerokai užžėlusiais takais. Tiesa, chorams turime rodos nemaža garmonizuotų liaudies dainų, bet mums to jau toli gražu neužtenka, o ką jau kalbėti apie pasirodymą pasaulinės muzikos — meno šeimynoje. Jau liaudies daina kaip tokia, baigia atgyventi savo dienas: jinai, senutė, savo atliko, tautą gyvą išlaikė, o dabar jinai tema Lietuvių Tautos muzikai.

Prabėgo laikas, nors netolymas laikas, kada buvo žiūrима ne į tai, kokios vertės ir kaip atliekamas koks veikaliukas, bet, svarbiausia — ar jis "lietuviškas". Gal kas girdėjo seniau dainuojant "Vilija," "Ant krašto marių" ir tt., žinoma, matė publikos patenkinimą, nepaisant to, kad buvo dainuojama svetimtaučių — lenkų tautinėmis meliodijomis.

Dabar jau ne tas. Nužengę esame didelį žingsnį pirmyn ir vejamės pirmiau atbudusias tautas. Žengiame ne tik kaip tauta, bet žengia mūsų literatūra, dailė, visos mokslo šakos, o su tuo ir pati valstybė. Vokalės muzikos šakoje taip-pat žengiame, nors labai nedrąsiai... Dainininkai, rusų raugė išauklėti, negali atsizadėti nuo rusų arijų, romansų, nes, tiesą pasakius, lietuvių muzikos literatūroje visai nieko nėra, kad galima būtų kuo bent dalinai pamainyti. Ir verčia į mūsų kalbą tuos romansus bei arijas, kurias mes girdėjome sunkaus ištrėmimo metu Rusijoje. Nuo to nei jausmai, nei siela, nei mūsų vidujinis "aš" neturi jokios naudos, tuo labiau, kad mes girdime tą viską daug blogiau atliekant, negu girdėjome Rusijoje, nes pas mus, juokai ir pikta: patiko vaikinui "solistė", kuri nei dienos nesimokino viena dainuoti, prie to ir muziką mažai supranta — ir tas išgyrė, iškėlė į padanges. Čia tai peilis po kaklu kiekvienam netik dainininkui, bet ir žmogui, kaip tokiam, nes jeigu jau man pinama liaurų vainikai tada, kada aš pats apie tai

nesuprantu ir savęs įvertinti negaliu, tai kam man lavintis apskritai daugiau: juk geriau neatsilieps. O paskui, kaip kelis metus pasėdi pas kokį valakų profesorių, tuojau įgauna tokią apie savę nuomonę ir tada pamato, kad nėra tai joks dar solistas-ė ir kad daug reikia dirbti ir lavintis, kad būti jeigu jau ne žymiu, tai bent vidutiniu solistu. Faktų kiek nori. Pasiskaitykite mūsų laikraščiuose.

Žinoma, juo daugiau lavinas ir daugiau muzikaliai apsišvietęs, tuo labiau tie patys kritikai "kritikuoja". Mat, nežinotų jų niekas, jeigu patys nepasirodytų. Taip ir su mumis: juokai ir pikta... Na, aš jau būsiu nuo temos nuėjęs. Šiuo klausimu dar sugrįšiu.

Arba paimkime mūs choras. Dainuoja 4-8 taktų dainas, kaip kad prieš 10-20 metų dainavo: pažangos jokios. O tai vis delto, kad *peranksti* apvainikuojami mūsų taip vadinami "didiejai muzikai". Pas mus žodžiai: solistas, artistas, kompozitorius ir kiti labai vaikiškai keistai, kartu ir juokingai suprantami ir kaip matyt, negreit mes išlysime iš to kevalo.

Dar kas link chorų. Tiesą pasakius, nuo pradžios karo pas mus jau nebėra tų taip garsių, lietuviškų chorų, nėra delto, kaip esu minėjęs, kad jau mus nepatenkina liaudies dainelė, o antra, ne tas laikas, kad žmonėms, nors jauniems dainos rūpėtų. Man teko būti liudininku nuo 1915 metų. Dar Rusijoje vedant tautinius choras noriai lankydavo mėginimus, nes, mat, tautinis jausmas vedė, kad etnografiniuose koncertuose kaip galint geriau sudainuoti "pasirodyti". (Kalbu apie dainuojamąjį elementą, nes jeigu nebus dainininkų, aišku — nebus choro).

• Bet pagrįžus Lietuvon ir ėmus stoti "ant savo kojų", dainos jaunimui visai išgalvos išdulkėjo, nes susidūrė nosis nosin su žiaurium gyvenimu. Ar daug dabar visoje Lietuvoje chorų ir mažų chorelių? Ar bus bent penki? O kame to viso priežastis?!.. Vienu žodžiu: stovime užburtame rate ir nežinia, kada išeisime, nes juo gyvenimas sunkesnis, tuo giliau žmogus pats į savę užsidaro ir ne tik kad kitų dainomis nenori

liaudies ar abelnai daina gaivinti, bet ir pats retai atsimenta, kada buvo uolus lankytojas visų repeticijų, kada buvo rengiamas koncertas. Taigi, stovime, kaip sakant "mirties taške." Stovime visi: muzikai-kompozitoriai, dainininkai, solistai, chorvedžiai, dainoriai — visi, visi laukiame ko tai... Visai tad aš nenusistebėjau, kaip radau parašyta, kad mano vedamas choras Kaune dainuoja taip, kaip prieš keletą metų provincijoje. O! manau sau, kad tik taip dainuotų. Provincijos dainininkai — sodžiaus žmonės; ateina į repeticijas pėkšti po 8 ar 10 viorstų. Paėjęs tiek kelio gerai išlavina kvėpavimo organus ir tad skambiai dainuoja. Kaune tokių dainorių nebėra... Netik mano vedami chorai Kaune blogai dainavo, dainuoja ar dainuos, bet ir visų kitų vedėjų chorai netik Kaune, bet ir provincijoje, dainuoja kuoblogiausia, nes dainoriaus širdyje nėra jau tos ugnies, kokia buvo prieš karą. Nėra jausmo, nėra nieko be gyvenimo rūpeščių!...

Apie tai kitur rašysiu plačiau, nurodydamas, kodėl chorai nyksta.

Mūsų repertuarai seni beveik perdėm, išskyrus naujai spaudoje pasirodžiusią trumputę vieną kitą dainelę, kuri, kaip minėjau, negali nieko patenkinti, nes publika ieško daug ko gilesnio, negu šiame laike mūsų muzikai davė.

Grįžkime prie pačios liaudies dainos. Mums žinoma, kad geriausia ištobulino liaudies dainą tai mūsų neužmirštamas muzikas velionis Č. Sasnauskas. Paskui velionis K. M. Čiurlionis, *kurio veikalai ligšiol dar neišleisti* (mano pabr.). O tame tarpe atsišaukimų, laikraščių, brošiūrėlių pilnos pakampės; ar reikia ar nereikia — tuoj laikraštį leidžia... Manau, jeigu mes pasirūpintumėm išleisti M. Čiurlionio visus veikalus, tai daugiau naudos Lietuvai padarytume, negu per kelis metus mūsų "diplomatai" belandydami pro užpakalines duris, nes Čiurlionio veikalai įeiti į pasaulio genijų namus pro prysakines duris ir daugiau apie Lietuvą papasakotų, negu mes galime to tikėtis. Taigi, mes turime savos muzikos, tik dienos įspūdziais begyvendami šventvagiškai slepiame ją patys nuo savęs, ir nuo pasaulio.

Daugiau. M. Petrauskas ir St. Šimkus gražiai garmonizavo liaudies dainas. J. Naujalis su visokiais "Už Raseinių," "Miškas ūžia," "Kaip-gi gražus", "Sunku gyventi", mums, kaip tautai, minusas. Jo dvi dainos gražiai garmonizuotos, tai "Leidos saulelė" ir "Ko liūdi putinėli." Jose atspėta liaudies dvasia. Kiti veikaliukai mažesnės vertės, o dar kiti, kaip minėjau, be vertės.

Daugiau neminėsiu, nes mano tikslas buvo parašyti ir pasakyti tiesą taip sakant į akis, kokiame laipsnyje stovi pas mus muzika ir liaudies daina.

Taigi, kaip matome, pas mus pastaraisiais metais dalykai nei kiek nepagerėjo ir mes netik kad neprogresuojame, bet einame atgal į tą laikotarpį, kada "Šaltyšius" publikoje iššaukdavo entuziazmo. (Seniau ir dainorių tarpe. Dabar publikos mes turime rimtos).

Jeigu manes kas paklaustų, ką mes iš savo muzikalės tverybos turime, tai pasakyti galėčiau tik, kad mes turime labai mažą, būtent: visi Č. Sasnausko veikalai, visi M. Čiurlionies veikalai (dar neišspausdinti, išskyrus "Šėriau žirgelį," kuris tilpo "Muzikos" No. 2), M. Petrausko "Oi motule," "Suktinis"- chorui, "Jojau dieną"-solo, St. Šimkaus "Plaukia sau laivelis" — barkarolė, ir "Oželis"—chorui, J. Tallat-Kelpšos "Ne margi sakalėliai"-solo, J. Naujaliao viršui paminėtos dvi dainos "Ko liūdi" ir "Leidos saulelė" ir... daugiau nieko, nes visos kitos, kaip muzikos veikalai, nesiskaito (Galiu ir klysti, nes ne visus spausdintus muzikos veikalus turiu, o apie rankraščius, išskyrus Čiurlionį — nekalbu). *Net imno neturime!* O tam tarpe, rodos, baigusių vidurinių muzikos išsilavinimą yra ne taip jau mažai. Yra ir aukštąjį muzikos mokslą baigusių.

Sakau, visą tą blogą, kokis pas mus yra ar netolygoje ateityje bus, tai padarė laikraščiai ir tik laikraščiai, be laiko iškeldami į padanges tuos, kurie dar nėra visai to verti.

Publika koncertų klauso, laikraščius skaito ir stebisi... Ir daug dovanoja vien dėl to, kad mūsų išgirtieji yra "savi žmonės."

Bet... laikas bėga, bėga neapsakomai greitai. Nei valandėlės nelaukia, ar kam tai patinka, ar ne.

Šiuo rašinėliu kreipiuos į visuomenę, kad Jinai pareikalautų iš tų, nuo kurių jau gali reikalauti, duoti scenai ką-nors savo ir naujo, tobulesnio. Dabar mes pasaulio muzikos šeimoje esame tokie vaikučiai. Daug mažesni, negu Latviai ir Estai, nekalbant apie Lenkus, kurie ir mūsų Moniušką pasisavino, kad tik daugiau geresnių veikalų bei muzikos tvarinių būtų.

Kiekvieną kartą eidamas kur nors iš "lietuviško koncerto" klausiu savęs, kaip ir daugelis kitų tautiečių: nejaugi niekad geriau nebus ir vis mes savo dvasioje šliaužiosime pažemėmis?!... Ir sukandę dantis prisižadame neiti koncertan (Primenu, kad pas mus drama, sulyginus, augščiau stovi kaip originaliais tvariniais, taip ir išpildytojais). Bet... sekantį koncertą vėl mes ateiname ir... vėl tie patys įspūdžiai.

Norėčiau žiūrėti šviesesnėmis akimis į tą viską, bet... mes patys matome, tad kam čia slėpti ir rašyti netiesą.

Nejaugi dabar mūsų muzikai neturi įkvėpimo. Tenuvažiuoja į mūsų lauką, ten pamatys mirštantį laukuose savo brolių viengtį, bei krauju nudažytą sniegą; išgirs pušelių verksmą-šlamėsį, tada galės, gal būt, rašyti, komponuoti.

Atgimsta Tėvynė. Jos vaikai po ilgų amžių pradėjo atbusti ir stengiasi savomis kojomis vaikščioti, tėvų-protėvių keliais eiti. Kaip senovėje kanklininkai ir dainiai vaikščiodami dainuodavo kas-kartą vis naujos energijos ir dvasios pagimdytas dainas, te šiandien mūsų muzikai, apsišarvavę žiniomis, paima liaudies dainelę ir apvelka ją muzikos rūbu, nes toji dainelė našlaitėlė skursta dabar Lietuvoje.

Kas jaučiate pareigą ir galę, kelkite Lietuvoje muziką ir nežiūrėkite, ką gatvės laikraščiai apie jumis sakys! Pagyrų barščiai — visados nedaryti — sako lietuvių pararlė.

Teduoda Jums, brangūs tautiečiai-muzikai, galę kurti naujus muzikos-dailės tvarinius atgimstančioji Lietuva mūsų Tėvynė! Jai imnus giedokime ir Jos vardą kelkime!...

Tegimsta iš šio sunkaus vargo džiaugsmų imnai, kaip kad 9 simfonijoje Bethoveno.

A. Vaičiūnas.

Tautos Fondo Reikalai.

TAUTOS FONDO VALDYBOS SUSIRINKIMAS.

Vasario 11 d. Fort Pitt Hotelyje Pittsburgh, Pa. įvyko Tautos Fondo valdybos narių susirinkimas. Dalyvavo šie Centro valdybos nariai: vice-pirm. p-lė B. Vaškevičiūtė, kasininkas B. Vaišnoras, kasos globėjai J. Grajauskas, Kun. F. Kemėšis, rašt. K. J. Krušinskas.

Liko pertikrintos kasininko ir raštininko knygos, kur atrasta viskas tvarkoje, pinigų rasta sekančiai:

Gelež. kapitalas	\$9,131.74.
Kun. J. Laukaičio	Fonde \$22,916.73.
Pol. Kult. šelp. fonde	\$5,400.55.
Viso	\$37,449.02.

Skaitytas laiškas nuo gerb. prelato Kun. Alšausko "Saulės" Dr-jos pirmininko, kuriame dėkoja už gautas Tautos Fondo \$10,000.00 aukas ir prašo daugiau \$20,000 "Saulės" mokykloms palaikyti. Tautos Fondo Centro valdyba stengsis išpildyti prašymą, kaip greit turės tam tikslui aukų.

Atskaitas atspausdinti kaip galima pigiausiu būdu. Atspausdinti 1,000 kopijų.

"Laisvės Savaitė" daryti, kada bus paranku.

K. J. Krušinskas, T. F. rašt.

Tautos Fondo konstitucijos jau yra gatavos. Skyrių valdybos malonės pranešti, kiek konstitucijos knygelių prisiųsti į skyrių. Tik skyriaus valdyboms pranešus, bus pasiūsta didesnis skaitlius, kitaip pasiūsim tik apribotą skaitlių, tad malonėsite pranešti.

K. J. Krušinskas, T. F. rašt.

456 Grand Street,
Brooklyn, N. Y.

Putinas.

= MEDUZA. =

(Tāsa).

II.

Dailininkas Juodasis pradējo tapyti naujā paveikslā.

Nuo kai kurio laiko jis buvo ēmes jausti aplink savē ir savyje kaž kokį tuštumā, kaž-kokiā nerimastj. Santikiai su Alina, tieša, pasiliko toki pat artimi ir nuoširdūs, kaip ir pirmiau. Alina, atsiskyrusi nuo vyro, paaukojo visa, kā tik galējo duoti naujai tveriamai laimei. Tik dailininkui neilgam to pakako.

Tušcias gyvenimas, ekskursijas, vakari, koncertai, pagaliau ir Alinos meilē ēmē jo nebetenkinti. Jo dvasioj ēmē busti tveriamoji artisto galia ir gaivalingai verztis īsikūnyti regiamojo pasaulio formose.

Dailininkas vis dažniau ēmē lankyti savo "atelier", vis ilgiau ten užtrukdavo bevartydamas senus ekskizus, bemēgindamas drobes ir teptukus.

Pagaliau štai īstriško ilgai glūdējusi dvasioj mintis ir naujas veikalas ēmē reikštis dar nematyta drāsa ir spartumu.

Gi progos įvaizdinti įkvēpimo minčiai davē vienas gan paprastas atsitikimas. Kartā vandenū galerijoj pasirodē keliaujančių grojiku būrys. Dailininkui visuomet būdavo įdomu pažiūrēti visokių valkatų, kurių tarpe dažnai rasdavo nepaprastai įdomiū tipū. Tad nuējo ir šj kartā.

Grojikai įvairiais keistais instrumentais visai sutariamai grojo kaž kokj kabaretinį gabalā, geidulingai vingiuojančia ir plačia melodija. Čia pat jauna šokėja atlikinėjo tokj pat geidulingai lankstū Rytū žemēs šokj.

Ji īskarto atkreipē dailininko domē Buvo aukšto ūgio, laiba ir mikli, kaip nendrē. Palaidi, juodi jos plaukai, suvyti į besivingiuojančias sruogas, dangstē jos pečius ir krūtinę ligi pat juostos. Bet labiausiai nustebino dailininkā, tai jos didelēs šviesios, vienok giliai įdubusios akys kaž

kaip ypatingai žalsvos vandeninės spalvos. Kai pabaigusi šokj, ji pusiau prisēdo ant vieno kelio, pasirēmē delnais smakrā ir īsmeigē priešakin savo žvilgsnį, dailininkas net artyn priējo, kad geriau pamačius nepaprastā tų akių īšraiškā. Jos buvo tartum sustingusios ir kartu taip reikšmingos, kad negalējo nuo jų atsitraukti, pagautas šaltos jų galybēs. Jos buvo tartum pridengtos koku šviesiu šydu, už kurio lyg kas tūnojo, slēpēs ir saugojo tave ir ēmē nesuprantama pajēga ir šaltu alpēsiu kaustē širdj.

Dailininkas vienu žvilgsniu apēmē visā pusiau pridengtā, lig juostos susisukusių sruogū apipintā šokējos stuomenį, jos apskritā veidā, jos vandenines balzganas akis, neįmanomas, viliojančias, o šaltas — ir užsigeidē visa tai ant drobēs īšreikšti. Jis pasiyrzo nutapyti "Meduzos" paveikslā.

Tā pat vakarā dailininkas Juodasis susipažino su šokėja, nusivedē ją vakarieniauti ir įprastu sau liuosumu apsieiti su tos rūšies žmonėmis sutarē, kad šokėja kasdien ateidinēs jam pozuoti sumanytam paveiksliui.

Ir jis uoliai ēmēsi teptukū, visā sielā dēdamas naujan darban. Jis suprato, kaip didis uždavinys jojo laukia: duoti sustingusioms "Meduzos" akims anā ypatingā galiā, kuri reiškias šokējos akyse ir paslėpti jose tai, kas paslėpta glūdi šokējos sieloj.

Tad jis užsigeidē praskleist tos sielos kertelę ir įžvelgt jos vidun ir patirt, koks pasaulis ten slepias.

Ir ēmē jis šokējā kalbinti atsargiai, īslengvo, — kiekvienā atviresnį žodelį švelniu pajautimu priimdamas ir dar didesniam nuoširdumui padrāsindamas.

O ji īštiesū ēmē būti kaskart atviresnē, nuoširdesnē. Ji ēmē pasakot apie laimingas pirmosios jaunystēs dienas ant plačio Dūnojaus krantū — ir kā ji dainuodavo ir kā svajodavo saulėtomis vasaros dienomis ir tyliomis mėnesienomis — ir kaip ji

pamilo tą šviesų jaunystės džiaugsmą-ilgėsi ir kokia vilčia laukė ateinant gyvenimo laimės. Tečiau sulaukė vien skausmo. Ugnia nuraudo gimtoji padangė ir kraujais pasriuvo tyro Dūnojaus bangos. O ją pačią vargas štai kuomi padaręs!... Tečiau ji saugojanti savo širdies gilybėj visą skaisčią savo jaunystę ir visą šviesią gyvenimo viltį, pridengusi tą savo turtą negarbingu valkatos-šokėjos vardu. Ir kad ji yra pasiryžusi žūti kovoj su kiekvienu, kurs ryžtųs tą turtą išplėšti. Ir ji nupiešė vieną baugų ir skaudų tos kovos paveikslą.

O dailininkas ėmė suprasti, kad jis sutiko gilią ir galingą dvasią, kurią skausmo smūgiai sukaustė į nėtrupinamą almazą, o gyvenimo srutos aptraukė tampriai atkaklumo kauke. Ir jis ėmė nujauti, kad ši valkata-šokėja vienok išsaugos savo mistiškoj ekstazėj krautą turtą ir paaukos jį tam, kuris nesuteptų jo žemės geiduliais, bet iškeltų taip aukštai, kur nepasiekia šventvažiška mirties ranka.

Ir jis ėmė sekti šokėjos akis, naujo gyvenimo juse ieškodamas. Bet akys buvo tylios, šaltos ir šviesios, kaip žiemos speigų naktis.

— Na, kaip tau patinka mano “Meduza”?—kartą paklausė dailininkas Alinos, kai jau paveikslas ėmė reikštis ant drobės.

— Galėjai ką nors tinkamesnio rasti, negu valkatas šokėjas... — atrėmė Alina ir jos balsas suvirpėjo pavydo gaida.

Dailininkas patraukė pečiais ir nieko netaręs ėmėsi savo lentelės. Jam ėmė įkūrėti šitoki meiluzės priekaištai, kuriuos ji buvo pareiškusi jau pirmą darbo dieną. Savo artistinio įkvėpimo sritį jis laikė didžiausia neliečiamybe ir niekam neleisdavo brautis į tą dailės šventyklą. Tad Alina dėl savo priekaištų ir blogai slėpiamo pavydo ėmė jam atrodyti smulkia, žema, o gal ir nuobodžia.

Alina gi visai aiškiai pamatė, kad ėmus tapyti “Meduzą” ir lankytis šokėjai, dailininko sieloj įvyko tokių permainų, dėl kurių ji negalėjo likti rami.

Dailininkas tapo tylus ir rūstus, ištisomis valandomis sėdėdavo prie savo paveiks-

lo vienudu su paslaptinga šokėja, nieko, nė jos, Alinos, neįsileisdamas. Tik pasibaigus seansams iš paveikslo užbraižų ji galėjo įspėti jaudinančią šokėjos pozą, laibą minklų liemenį ir ypatingas akis, į kurias pažvelgus pati Alina patirdavo keisto neramaus jausmo.

Einant darbui pirmyn, dailininkas niau-kės vis tamsiau ir tamsiau. Jei nesėdėdavo prie paveikslo, tai vaikščiodavo pats vienas, lyg šešėlis, susimąstęs, raukšlėta kakta, pastyrusiu žvilgsniu.

— Nu, sakyk, kas tau daros? — paklausė jo kartą Alina: — kuomi tu mane laikai? Tu širdies neturi šitaip elgdamos...— ir ėmė lieti visą nuo seniai privirusį kartumą.

Dailininkas klausė tylus ir rūstus, bet kai Alina užkliudė jo santikius su šokėja “Meduza” ir pavadino ją valkata, jis užsidedė kaip liepsna ir stvėrė Alinos ranką.

— Klausyk! — tarė uždususiu balsu,— jeigu tu nori gerumu su manim sugyventi, nedrįsk man daugiau taip apie ją atsiliiepti. Ar tu žinai ką aš joj atradau? Savo didybę, savo garbę! Aš baigiu paveikslą, kuriuo stebėsis visas pasaulis! Prieš mano “Meduzos” žvilgsnį sustings sužavėjusi žmoniją “Giocondos” šypsena, o mano vardas nustelbs Leonardo garbę. Tik aš turiu įtempti visas savo dvasios jėgas, aš turiu įsisiurbti į tos moteriškės sielą, kad išreiškus visą jos stebuklingų akių galybę. O tu čia mane smulkiais savo įtarinėjimais persekioji!...

Alina pabalo. Ji suprato, kad svaiginas garbės geidulys nustelbė dailininko sieloj žemiškos laimės geidulį ir kad visos dailininko nuomonės ir chaotinė jo pasaulėžvalga rado naują išėjimo būdą: įkvėpimui nėra jokių kliūčių — ir jis vyriausias dailininko dėsnys.

Tečiau skaudžiausia buvo tai, kad dabar dailininko sieloj viešpatavo kita moteriškė, kuri užkūrusi jo širdy garbės troškimą, be abejo paverš ir jos ir dailininko meilę.

Mintis, kad dailininkas gali pakeisti ją, Aliną, šokėja buvo taip baugi, kad Alina pasiryžo sekti jūdviejų santikius ir kovoti iki galo.

AKADEMINĖ LIETUVIŲ STUDENTŲ DRAUGIJA "LITUANIA",
FRIBURGE, ŠVEICARIJOJE.

Nuo savo įsisteigimo dienos — 7 gegužės, 1899 m. iki 7 lapkričio, 1915 m. ši draugija vadinasi "Rūta". Per 20 gyvavimo metų "Rūta-Lituania" yra išleidusi iš savo narių tarpo ne vieną žymų mokslo vyrą, rašytoją, ar visuomenės darbuotoją. Neturint savo universiteto, lietuvių studentų papkriko ir kituose Europos miestuose. "Lituania" duoda paramos dar kitiems savo draugams einantiems mokslą Vokietijos universitetuose.

Dailininkas Juodasis baigia savo paveikslą. Šiandien paskutinis seansas su šokėja.

Ji atėjo, kaip paprastai, paskirtu laiku ir ėmė rengtis pozuoti. Padėjo rūbus, paleido plaukus, paskui įprastu būdu atsisėdo ant divono ir parėmė rankomis smakrą.

Dailininkas nustatė šviesą, kaip ką pataisė ir paėmęs lentelę sėdos prie audeklo. Reikėjo atlikti svarbų uždavinį: duoti "Meduzos" akims visą slaptinę jų išraišką, kurią jis ligšiol va gaudė, o vienok dar neįstengė perkelti ant drobės.

Tad susitelkė visa siela, paprašė šokėjos žiūrėti stačiai į jį ir pats paskendo jos žvilgsnyje.

... Dirbtuvėje užviešpatavo didelė tylą, didžio lūkėsio ramybė, kurioj vien nubundantis įkvėpimo balsas skamba lyg tolimas trimis užsnūdusiam miške ir eina vis artyn, artyn...

Dailininkas pajuto, kad atėjo lauktoji valanda. Jis nieko nematė, tik šviesiai vandenines "Meduzos" akis ir pakilų jos veidą.

Staiga lengvučiai šiurpuliai perėjo per jo rankas, veidą ir uždegė akis. Jis pakėlė galvą, atsisuko prie paveikslo ir keliais teptuko bruožais palietė "Meduzos" veidą. Paskui ėmėsi akių, visai jau nebežiūrėdamas į šokėją. Jautė, kaip kaista jam veidas ir kada-ne-kada malonūs šiurpuliai perčiauria visą kūną ir sujudina plaukus.

Pagalčiau atsitiesė ir žengė kelis žingsnius atgal. Prieš jį iš tamsaus drobės šono veizėjo gyva "Meduza."

Miklus jos stuomuo it žalčiais susisukusių plaukų pridengta krūtinė skendo šešėliuose. Tik pirmyn ištiestas, ant rankų paremtas veidas buvo nušviestas aiškiai. O iš veido žvelgė gyvos, vandeniniai balzganos žalsvos akys, plačiai atvertos, slaptingos, viliojančios ir drauge baugios.

Pamačius įkūnytą savo mintį, kuria viena šit tiek laiko tegyventa, didis džiaugsmo verpetas pakilo dailininko krūtinėj. Buvo taip lengva ir gera, kad jis norėjo šokinėti ir juoktis lyg mažas vaikas. Jautė reikalą su kuomi nors pasidalinti tuo savo džiaugsmu. Jis atsisuko į šokėją — ir nustebo.

Ji sėdėjo toje pat vietoje apsikniaubus, paslėpus veidą rankose, o visa jos padėtis reiškė didelį liūdėsį ir skausmą.

Dailininkas žengė artyn, šokėja pakėlė veidą, — ir jis sustojo netikėdamas patsai savim. Merginos akys buvo visai atsimainiusios. Nuo jų tartum nukrito anas paslaptingas uždangalas, o baugią, šaltą išraišką sutirpdė tyrai spindinčios ašaros. O pats žvilgsnys buvo toks gilus ir nuoširdus, kad matei visą karštai mylinčią jos širdį.

O dailininko sąmonėj staiga atgijo visa šios moteriškės praeitis, kurią ji pasakodavo ateidama jam pozuoti, — ir visa jos dvasios jėga, ir visi jos turtai. Tada jis buvo paskendęs savo darbe ir vien tik savo įkvėpimo mintį auklėdamas sieloj, nejuto koki kiti dar ten kraunasi vaisiai. Bet dabar suprato savo kylančio įkvėpimo ir jėgų versmę: didis paskutiniųjų valandų įkvėpimas ir didis veikalas galėjo vien iš didelės meilės kilti, kaip kilo Leonardo da Vinci „Gioconda.“

— Tu man liepsi išeiti?— paklausė bailiu balsu šokėja.— Tavo veikalas pabaigtas — ir aš nebereikalinga... — Graudūs verksmo kūkčiojimai pakėlė jos krūtinę, ji parkrito kniūpščia ant divono ir papluko ašarose.

O dailininko sieloj buvo ramu ir giedra. Jis atsisėdo šale savo „Meduzos“, paėmė ją už rankų ir prispaudė prie savęs. Paskui praskyrė uždribusius ant veido plaukus ir pabučiavo sudrėkusias jos lūpas. Jis nejautė jokio geidulio, vienok tokio malonaus jausmo dar nebuvo niekad prityręs. Šią valandą jis neturėjo nieko brangesnio pasaulyje.

Ir juodu nematė, kaip tyliai prasivėrė durys ir pasirodė Alina. Ji sustojo išbalusi kaip drobė, tečiau nė vienas balsas neišsiverzė pro skausmo suspaustas jos lūpas.

Degančiu žvilgsniu ji apėmė dailininką su šokėja ir nieko netarusi, kaip šešėlis išslinko atgal.

* * *

Keisto jausmo prityrė Alina išėjusi iš dailininko dirbtuvės. Tartum juodas sunkus uždangalas nukrito jai nuo akių — ir ji pamatė baisių dalykų daugiau, negu buvo laukusi. Tečiau buvo gera, kad uždangalas nukrito.

Ji jau seniai buvo ėmusi jausti, kad netenka vietos dailininko širdyj. Ji atspėjo tai, ko nė jis pats dar nebuvo nujautęs. Tečiau ligšioliai ji aiškiai nebuvo mačiusi, nei žinojusi. Jis sakydavo, kad tverybos metu jis nieku kitu negyvenęs, kaip vien tverinama minčia ir kad pabaigęs savo darbą jis vėl būsiąs gyvas žmogus ir vėl gersiąs pradėtą laimės taurę.

... Ir štai jis pabaigė darbą ir ėmė gerti laimės taurę — tik iš kitų lūpų, nes josios taurė jau buvo išgerta...

Alina atsiminė kadaisia skelbtas dailininko nuomones apie pasaulio sutvarkymą, gyvenimo tikslą, laimę ir meilę: dailininkas buvo ištikimas savo nuomonėms ir nuoseklus.

O ji pasiliko silpna nayvaus savo pasitikėjimo auka, pasmerkta žūti anoj kovoj del laimės.

Tečiau skaudžiausia buvo tai, kad dabar Alina jautės ne tik vienu vieną, bet įžeista ir pažeminta taip, kaip dar niekas ligšioliai jos nebuvo pažeminęs. Tegu dailininkas būt palioves ją mylėti, bet jis pakeitė ją kita, — o širdies gyvenime tai yra skaudžiausia žaizda. Kur dabar eiti, ką daryti?

Čia Alina atsiminė pamestą savo vyrą Andrių Galinį. Sutikdavo jį kada-ne-kada. Jis visuomet jai lenkdavos, o iš jo akių žvelgė ta pati gili pirmoji meilė. Grįžt pas jį? Alina numanė kokių džiaugsmu ją patiktų Andrius, o ir ji gal dabar kitaip mokėtų atsiliepti į tylią jo meilę. Ji jau buvo išgyvenusi bergždžius savo ieškojimus ir svajones, jau ji buvo bepradedanti blaiviau žiūrėti į gyvenimą. Tečiau jautė, kad šitokio žingsnio — grįžt pas savo vyrą ji viena

nejstengs padaryti. Ne! geriau pabėgti iš čia vienu vienai, kur akys neša ir vilkti suardyta gyvenimą savo kaltei išpirkti.

Alina parėjo namo vos gyva iš nuovargio. Kartais užplukdavo toks skausmo verpetas, kad visa sąmonė vėlės ir klydo neišeiame juodo nusiminimo chaose. Kur eit, kas pradėt?... Ji buvo neturtinga, neprietyrusi — ir ji išsigando savo nežinojimo ir silpnumo labiau, negu pačios pražūties.

Ir vėl Andrius stoji jai akyse. Tik jis vienas gali dabar ją išgelbėti. Tik ką daryti, kad savo gėdos ir pažeminimo išvengus?

Čia laiminga mintis blykstelėjo jai per galvą. Juk ji, Alina, vis tiek yra pasirengusi pamesti šias vietas, — tečiau negali išvažiuoti Andriui savo paklaidos neprisipažinusi, jam paskutinio amžino "sudie" nepasakiusi. O giliai glūdėjo nujautimas, kurio pačiai buvo drovu aiškiai prisipažinti: Andrius pirmas atbėgs ir priglauš ją prie savęs.

Tad sėdo rašyt laiško. Rašė, kad gyvenimas ją žiauriai apvyklė, ji suklydusi vien savo laimės beieškodama, ji dabar giliu dėkingumu mininti Andriaus gerumą, meldžia jo visa tai atleisti, tečiau po viso, kas atsitiko, ji jokiū būdu grįžt nebegalinti, ryt visai išvažiuojanti, prašo jos nebeieškoti ir viską užmiršti.

Parašiusi laišką, ėmė rengtis miestan. Kaip išėjo buvo jau vakaras. Parke grojo muzika, buvo tylu, ramu. Ji ėjo "Kaskados" pusėn. Širdis plakė, veidas kaito. Nenorėjo sutikti pačio Andriaus.

— Namie ponas Galinis — paklausė tarno.

— Ne, atsakė, ketino grįžt tik vėlai vakare. —

Tad įdavė tarnui laišką ir įsakė padėti ponui ant stalo.

Išėjusi iš "Kaskados" Alina tuojau ir pasigailėjo padaryto žygio.

— Ar tai ne savęs apgaudinėjimas?... ar tai ne vaikiškumas?... Juk aš dailininką vistiek myliu, tat kaip galėsiu gyventi su Andriumi!...

Ir vėl nusiminimo sukūrys sudrumstė sąmonę. Kilo noro eiti į dailininką, pulti jam po kojų, apkabinti jas ir verkti, verk-

ti kruvinomis savo pažeminimo ašaromis. O ne, tai spiauti jam į veidą visa paniekos galia ir išdidžiai nusigrižus, palikti jį su savo šokėja judviejų pačių likimo kerštui.

Ir taip blaškoma liguistai sujaudintos vaidintuvės vaizdų, Alina atsidūrė ties dailininko durimis. Paskambino ir įėjo.

— Pono dailininko nėra namie — pranešė tarnas, — ir grįž dar ne tuoj.

— Vis tiek, atsakė jina, įleisk mane į pono dirbamąjį: aš noriu pažiūrėti naujo paveikslo.

Tarnas žinojo, kad tai yra pono "namiškė", tad įleido noromis. O ji ištiesų stauga užsigeidė dar kartą, gal paskutinį, pažiūrėti nelaimingos "Meduzos."

Dirbtuvėj buvo visai tamsu. Tarnas atsuko blėtiniu abazūru apgaubtą lempą ir paliko Aliną vieną. Naujasai paveikslas stovėjo vis dar toj pačioj vietoj, kur buvo tapinamas. Alina pasitraukė kedutę ir atsėdo priešais.

... Iš rūščių šešėlių ir sūtemų žiūrėjo į ją baltas apskritas veidas ir nejudinamos, baugios vandeninės akys...

Aštrus pavydo ir pykčio jausmas suspaudė Alinos širdį:

—... tad štai jina, išplėšusi man laimę gražuolė... Ir tūkstančiai žmonių metų metais žiūrės į ją, ir girs, ir stebės, kad ji davė dailininkui tokį veidą ir tokias akis šiam nemirštamam paveiksliui... o niekam nė į galvą neateis, kad jis vienai nelaimingai širdžiai laimę sugriovė...

O iš tamsaus audeklo vis žiūrėjo tylios, šaltos, plačiai atvertos akys.

Alina atsilosė ir išdidžiai, šaukiamai pažvelgė į nutapytą "Meduzą", tartum prieš ją stovėtų ne paveikslas, bet gyvas jos priešininkės veidas.

— ... O dabar vienok tu mano galioj... — pamastė Alina, o jos akys ėmė degti kaip karštingėj.

— ... Panorėsiu, ir iš tavęs nieko nebeliks, tik skutų krūva...—Ji išsitiesė į paveikslą, išbalusi, drebanti.

O į ją tartum gyvos žvelgė balzganos tylios akys, visa baugiai paslaptina savo išraiška įsisiurbdamos į sielą.

Alina loštelėjo atgal. Baisi mintis kaip zaibas nuskriodė jos sąmonę. Ji staiga atsiminė tą vakarą, kai atėmus iš Andriaus savo žiedą ir fotografiją, ji nusilpo savo kambarij ir pamatė veidrodyj baugias, paslaptingas akis. Tai buvo tos pačios, šit į ją įbėstos "Meduzos" akys. Alina pajuto, kaip pasišiaušėjo jos plaukai ir šaltas šiuurpesys perėjo per kūną.

Ji apsižvalgė. Kambarys skendo sūtemose. Nuo sienų žiūrėjo įvairūs veidai, šen ten bolavo plikai nutapyti kūnai. Kampe stovėjo žmogaus kaulai: gūdziai styrėjo išskėstos sausos rankos ir numirėlio šypsenon dėjos balti kaušo dantys, juodos akių duobės ir atsikišę žandai.

Ir visa buvo tylu, tylu, tik ausyse spengė ir girdimai plakė krūtinėje širdis.

Alina pasibaisėdama pervedė žvilgsnį ant paveikslo — ir štai jai pasirodė, kad "Meduzos" akys išlengvo plečias, plečias, lūpos kreipias į piktą šypseną, o ji visa šitims ir šoks iš tamsių audeklo šešėlių.

Alinai aptemo sąmonė, ji pasviro į šalį, sugriebė čia pat gulintį didelį blėtos peilį ir visa jėga smogė paveikslui per veidą. Ištempta drobė trūko nuo krašto iki kraštui.

O Aliną apėmė kaž koks pasiutimas. Ji įniršusiai plėšė trūkusi paveikslą, draskė jį ir mynė po kojų, o širdis geidulingai alpo, išliedama visą ilgai krautą neapykantą, panieką ir kerštą.

Ji išėjo iš tos baisios vietos lyg apsvaigusi. Gerai nenumanydama kas su ja dedas, ėjo vis tolyn ir tolyn. Perėjo parką, o takelis vis dar vingiavo ir vingiavo į žinomų "Raudonųjų Akmenų" pusę. Kadaisia tai būdavo mylimiausia Alinos pasivaikščiojimų vieta.

Naktis buvo tyli ir šilta. Šalimis kurne-kur paslaptingo vienystėj į viršų išbėgę tysojo laibi, aukšti topoliai. Dangus buvo gilus ir tyras, mėnuo skaisčius ir aiškus.

MERCELEI.

Kad poetas dainelę pina,
Tavyj jis randa įkvėpimą.
Ir tau tas vardas numylėtas,
Tarp Mildos dukterų žadėtas.

Tos akys lyg burte užbūrė,
Ir meilę širdyje sukūrė.
Tu pergale be kieta plieno
Esi laimėjus ne nuo vieno.

O tas, kuris tikrai mylėjo,
Tiek daug del tavęs iškentėjo.
Ir kaip užtai atsimokėjai,
Nors daug pirmiau tu jam žadėjai...

Tu jį mokėjai tik apvilti,
Ir širdį jo po kojų minti.
"Kvailių užteks"... gal pasakysi.
Tu klysti... gal rytoj matysi...

Matei darželyj radastėlė,
Augštyn galvelę kuklią kėlė.
Ir skleidė kvapą aromato,
Rod's dairėsi, ar kas ją mato.

Bet vos vėjelis palytėjo,
Radastos žiedas nubyrėjo.
Tik liko stiebas atminties,
Ir jis ant žemės išsities.

Ir tavo skaisčioji jaunystė,
Kuri kaip žiedas išsivystė,
Išnyks kaip saldūs tie sapnai,
Kuriuos tik vakar sapnavai.

29-2-1920.

Žilvitis.

DAILININKAS IR POETA.

Dailininkas (į poetą). Kiek sveikas veikalų jau išleidai?

Poeta. Dešimts tomų poemų, dramų ir eilių.

Dailininkas. O kas jas skaito?

Poeta. Gi aš pats. O Tamsta ar daug nutėpliojai paveikslų?

Dailininkas. Apie šimtą.

Poeta. O ar daug jų pardavei?

Dailininkas. Nei vieno.

Poeta. Kas gi jais gėrisi?

Dailininkas. Gi aš pats!

Piramidų Sargas.

Dvasios Sparnai.

(Apysaka).

(Taša).

Čia.

Darant vartelius šunytis, išgirdęs, kiauksėdamas atbėgo iš daržo. Paskum šunytį ir vaikas, palaidas, išsipešiojęs, it varniukas, nemokantis gerai skristi, atbėgo. Sustojęs pažiūrėjo išsprogines akutes, it pelėda, ir vėl atgal. Nebepažino. Vaikai auga kaip žąsyčiai, sąvaitės ūgis žymus. Dabar keletas metų, kur-gi bepažinsi. Pamatė ir tėvą ateinantį taku tiesiai per daržą. Ne taip, kaip su vaiku. Nuo tolo pradėjo sveikinti vienas antrą. Tuoj pasirodė ir visas būrys: motina ir visi vaikai traukia artyn grįčios sykiu viską gabendami: ratukus, medinius arklius, karbus, spatūs, kaupučius, grėblį ir kitus padargus.

— Mes taip ir manėme, kad jau svečias, o nekas kitas atvažiuavo — pradėjo Antanienė. Kur-gi taip ilgai užtrukai? Rašiai, kad apie penktą valandą būsi, o kaip reikia ir vakaro sulaukiai. Aš ir vaikus buvau pasiuntusi patikti, bet nesulaukę sugrįžo. Manėme, šiandien visai neparvažiuosi.

— Pavėlavau. Pakelyje buvau sustojęs prie draugų valandai kiti pasišnekučiuoti.

— Taigi, taigi, žinoma, panos, mylimos ir užtrunki žmogus! — juokais užbaigė Antanienė.

— Ką čia, poniut, maža dar jos terūpi.

— Nesibijok, gali pasisakyti, nebarsime.

Kazys, sveikindamasis, stebėjosi, kad kitų net nebegalįs ir bepažinti. Visi paūgėję, persimainę, labiausiai Barbutė: tokia išbujojus, didelė, — jau mergina. Tas ir motinai ir dukterei tiko, kad svetys taip moka visa ką patėmyti, girti.

— Vaikai, ar jums Kaziukas dar toks pat tebėra?

— Jau ne toks — drąsiai prabilo Jonukas.

— Kodel? — vėl tėvas užklausė.

— Tada laikrodžio neturėjo...

— Visi prajuoko iš tokio keisto vaiko patėmyjimo.

— Kaip tik gavome laišką, sužinojome, kad ketini atvažiuoti, tai vaikai ir nebeužmiršo. Kasdien būdavo klausia, kalba apie tamstą. Barbutė visū-labiausiai. Dienas ir valandas skaitydavo, belaukdama.

Mergaitė pakaito. Veidukai išraudo. Užlindo už motinos. Jautėsi nekaip, kad jos širdelės dalykus ėmė be jokio mažiausio reikalo, visiems žiūrint, girdžiant, liesti.

Pabaigus juokus ir trumpas kalbas iš kelionės įspūdžių, šeiminiškė nukreipė tėmą į savo kasdieninių darbų programą. Pasaškojo, kaip daržovės auga, kiek turi darbo ir taip begaliai, kol jau šeiminiškas pašiepiančiai nutraukė kalbos siūlą.

Gana, mamut, leisk svečiui toliaus ineiti nuo kiemo vartų į namo pastogę. Kitą kartą užbaigsi, ką dar nepasakei.

Vyrai susėdo prieangyje ant suoločių, užsidegę papirosus šnekučiavo. Į papirosų dūmus įsimaišė ir kitokio skonio kvapas, garuojantis nuo įkaitusio pečiaus, kur baidė virti rūpestingai ruošiamą vakarienę.

Antanienė, įsakiusi Barbutei, kaip stalą parengti, kokius valgius pirma, kokius paskui sudėti, o pati išėjo prie vyrų.

— Antanai, kviesk svečią numest švarką, juk šilta.

— Ištiesų nusivilk, geriaus atvėsi.

— Ačiū!

— Būk dabar, kaip namie. Vistiek šiek-tiek atsimainiai, Kaziuk. Atmenu, būdavai toks vis jaunutis, plonutis, it mergaitė, dabar — petyngas, kaip drūtuolis palikai. Bet kur-gi ūsai, kad nematyt?

— Auga, tik nuskutu, tai ir nematyt.

— Tai jau, mat, kaip kunigai. Iš karto, kol pripratau, net negalėjau žiūrėti: burnos riebios, nei į šį, nei į tą panašūs — be jokio pagrąžinimo.

— Na, dabar! Tu, motin, su šposais lyg vestuvėse. Čia vyrų asmeniai reikalai.

— Ačiū už malonę. Aš noriu, kad vyras į vyrą būtų panašus, o ne nušveistas, kaip varinis puodas.

Tuom tarpu Barbutė, užslinkus už adverijcs, potyliai motinai pranešė, kad viskas parengta. Motina atsikėlusi nuėjo apžiūrėti ir neužilgo pakvietė vyrus prie vakarienės.

Stalas apkrautas visokiais valgiais, taip kaip Velykose: sūrio, sviesto, kiaušinių, virtos ir keptos mėsos, pyrago ir naminės saldžiai rūkščios ruginės duonos... Kur čia visus vardus ir beišskaitliuosi, tarsi krikštynoms kelti rengtasi. Pačiame viduryje stalo, raudona galva stovėjo bonka su "vais-tais," atvežtais iš Lietuvos. Jos istorija ilgoka. Čia visos ir neapsakysi. Tik priminsiu dalelę. Antanienės motina pagirnyje giliai įkastą smiltyse išlaikė ją septynioliką metų nejudintą — nuo pat dukters krikštynų. Duktei važiuojant Amerikon, įdavė dovanų svainiui. Kol nebuvo progos, tai ikšiol stovėjo neatidaryta. Dabar atidarys.

Susėdo visi apie stalą. Antanas atidare bonką, pripylė stikliukus. Antanienė prabilo:

— Ar žinot ką? Šiandien septyniolika metų sukaktuvių nuo dienos mudviejų su Antanu sužiedotuvių.

— Kaip jau čia gali žinoti, kad šian-dien? — pastebėjo šeimininkas.

— Taip, taip. Na-gi, kaip piršlėsna atvažiavai buvo ketvergo vakaras prieš-pat šventą Antaną. Aš dar atsimentu ant rytojaus buvo atlaidai. Šiandien ir-gi ketvergas, o rytoj šventas Antanas.

— Nežinau. Nieko nebeatsimentu, kokia diena ir kokie šventieji buvo. Bet jei taip, tai sukaktuvės.

Pirmu stikleliu Antanas pasveikino žmoną. Visi nusišiepė, lyg linksmesni pasidarė. Vaikai ir-gi. Paskui visi trys pakėlė nuo stalo stiklelius. Tuom pačiu tarpu Kazys pasveikino juos, gėrėdamasis jų saulė-

tu gyvenimu ir draug palinkėjo dar ilgos ilgos šviesesnės ateities. Pradėjo vakarieniauti, vieną kitą išsimesdami. Atsirado daugiau kalbos, daugiau širdies. Ragina vieni kitus prie skanių valgių. Žinoma, daugiausiai tenka Kaziui. Liepia daugiau kasti, storiaus tepti. Patrauks vieną torielį, tą pamėginęs patraukia kitą ir neatsisakys, turi paimti. Ant galo atnešė mažyčiais indeliais skystimėlio. Ir pati Antanienė nežinojo kas čia. Tai buvo dukters darytas iš knygos.

— Na, kad jos, tai kad ir kaž-kaip būčiau sotus, imčiau — atsakė svečias.

Teisybė, ir skanaus būta, kad ir tėvas ir svetys ir motina gyrė. Mergaitė, nepratusi kamlimentų, raudonavo.

Pavalgę nesiskubino keltis, vaistų lašeliai varvėjo iš "tetervinó gurklio." Antanienė tikrai virto į tipišką kaimo moterėlę. Šneka tik šneka. Antanas, kad ir retakalbis, ir pradėjo dažniau ieškoti progos šį-bei-tą pasakyti. Svetys daugiau klausėsi, mažiaus kalbėjo.

— Ar jau turi panelę? — netikėtai užklausė šeimininkė svečio.

— Šia tau, kad reikia, kur nuvažiavo! Na, kas-gi tau galvoje, turi ar neturi, šiurkščiai užlindo Antanas.

— Kodel-gi man negali būti galvoje? Ar dukters neauginu?

— Dar anksti.

— Kol mokslus pabaigs, užaugs. Jau šešioliktus eina. Dar porą trejata metelių ir mergina, kaip reikia.

— Tiesa, merginos auga, kaip kanapės. Šia dabar šis — metais jaunesnis už ją ir kas tebėr, kaip kamštys. Kada užaugs į vyrą?

— Ką-gi judu manote? — lyg rimtai nesijuokdama užklausė abiejų motina.

Kazys patėmijo, kad Barbutė raudonavo, kaip žiburys. Ir kad toliaus kalbos nebeeitų apie poras, užbaigė, sakydamas dar daug laiko yra susitarimui. Tiesa, rimtai ir nekalbėjo — tokios-pat minties ir jiedu buvo. Po skanios vakarienės ir "taisyto vandenėlio" vargiai ir giesmė giedotūsi.

Vyrai išėjo prieangin. Užsidedė pa-

perosus. Motina su vaikais puolė stalo kraustyti.

Grazi buvo naktis. Oras vėsus. Dangus giedrus, žvaigždėtas. Viliojo naktuzės tyla mirksinčiomis sidabro akelėmis. Vyrams besisakant pasakas apie jų pačių gyvenime patirtus nuotikius, atėjo ir Antanienė.

Kalbėjo iki pusiaunakčiui: apie Lietuvą, Ameriką, darbus, uždarius ir apie daug kit-ką. Antanas pradėjo žiovauti.

— Eikite, vyručiai, gulti. Vienas iš kelionės, kitas-gi per dieną dirbęs. Gera bus ilsėtis, vėsu.

Gerai sakai: rytoj nešventa — reikės keltis — atsakė pritariančiai Antanas.

— Taip, taip. Eikite — pakartojo jina. — Jei Dievas sveikus laikys, pasikalbėsime kitą sykį. Labanakt! — Labanakt! — atsakė vyrai.

II.

Gera, linksma gyventi, kad namai pilni tvarkos. Gal ne vienas iškrikėlis žiūrėdamas pavydžia to gerumėlio. Bet mažai tesupranta ir dar mažiau tesistengia suprasti, kaip tas namų žydinys yra kūrianamas, iš kurio palaimos žibutė žėri visiems jo nariams.

Iš šalies žiūrint, rodos, lengvas daiktelis. Tik reikia gerų norų ir tas visas stosis. Bet ne visiems ir su gerais norais kuriant naują lizdą pasiseka. Žiūrėk, rodos, mylisi, rodos, viens antram atidaro gražiausius savo širdies turtus ir atsidavę pradeda naują posmą gyvenime. Ir kur nuvažiuoja? Kur atsiranda už ne ilgus valandos bendro sugyvenimo... Na-gi gilmėse nelaimių, apsirikimų, iš kur ateina gailėsio ir karčių ašarų miglos.

Antanų šeimyna ne inteligentų, bet mokėjo tą problemą rišti. Neprisileido prie savęs jokios juodos dvasios nesusipratimus gimdyti. Tik viena švęsta laimuzėlė pinasi jų grįčioje ir puošia santarvės vaizdais septyniolikos metų laiko tarpą.

Šiandien dar stipriau, dar arčiau jaučiasi surištais krikščioniškos šeimynos ryšiais, kaip tą dieną, kurioje prižadėjo viens antram ištikimybę atvira meile. Todėl jų jungtas

gyvenimas augo į pastovų rimtumą. O mantant jų pačių plėtojančiuosius gyvybės diegus, jaunystės svajonių idealų ugnines kibirkštis savo vaikuose, palaimos dvasia dar daugiau kerojo.

Nei iš niekur nepaveldėjo turtų. Visa ką turėjo, tai jų sveikata, darbštumas. Gyvendami Lietuvoje, susigalvojo, kaip besipinančias kliūtis prašalinti. Atvažiavo šion šalin. Keleto metų sąžiningu darbu susidėjo centų, įsigijo visa, ko doram darbo žmogui reikia.

Jei Antanienė būtų kokia tinginė — iš tolo būtų kračiusi, kad nereiktų vištukų, nei paršelio, nei daug duodančios pieno skėstaragės karvutės. Bet visa tai jos pačios noru buvo įkurta. Dabar, rodos, nieko ir nebe-trūksta. Gyvena sveiki, drūti ir turtingi, kaip miško sargas pagal girią. Kazys ir jaučiasi, kaip tikras svetys be baimės, apžiūrėjęs kiemo aruodus, kad šeiminkui nežiūri "bėdos" akysna ir pilvas nekurkia.

Pasivalgęs gerą pusrytį, išėjo į miestą pasidairyty. Apėjo visur. Buvo ir ant tilto pastovėti ir pažiūrėti fantastingo vandens sukimosi. Ilgai po mišką vaikščiojo. Pareidamas prisiskynė laukinių gėlių. Parsinešęs namon su Barbute nupynė ilgą vainiką. Papuošė Vytauto paveikslą, kabantį ant sienos. Su vaikais sviedinį pasvaidęs, dar padėjo daržą palaistyti ir nepamatė, kaip diena praslinko. Vakare vėl tos pačios malonios kalbos apie Lietuvą, jos gyvenimą, visus gerumėlius: Kalėdas, Velykas, atlaidus, pasilinksminimus, vestuves, gražųjį vasaros laiką: talkas, uogavimus, gribavimus ir be skaičiaus jaunimo rengiamas pramogėles. Kas už kurią su kuom buvo susipešęs, kurios pliotkus pramanė iš pavydo, arba kuriam svetimo svirne teko būti užrištam iki saulėtekiui...

Kad ir vaikas mokytas, matęs, patyręs daug visko gyvenime, bet nuo tų visų prisiminimų net seilės salo klausantis. Mat, dar neužmiršęs buvo tų paprastų paprasčiausių sodžiaus pobūdžių. Viskas jam brangu, miela, dziuginančiu buvo. Tikrai, ir paryžiškų "kultūringų" dirbtinų manerų nemaintytų už prastų Lietuvos gyvenimą.

(Bus daugiau).

Dovydo Patyrimai.

ZRAĖLIAUS karalius, Dovydas, kuomet buvo pats sau vienas ir ilsėjosi, apėmė jį įvairios mintys.

— Kokia gi nauda iš voro?

— protauja jis. — Padaugina vien tik nešvarumą; kai-kurias

vietas taip užteršia voratinkliais ir užtemdo, jog negali pramatyti, iš ko kartais padaro nemalonumą.

Paskui daug mintijo apie beprotį.

— Kaip nelaimingas toks žmogus! Žinau gi, kad viskas, ką tik Dievas sutvėrė, turi priežastį arba tikslą, bet vis-gi negaliu suprasti, dėl ko gimsta idijotai ir išauga bepročiai?

Pagaliaus uodas jį suneramino ir karalius užsimintijo:

— Kokiam gi tikslui jis yra sutvertas? Žmogui ramiai būnant ramioje vietoje, sutramdo ramumą ir net suerzina. Jokios naudos iš jo visai nesimato.

Vienok, karalius Dovydas, begyvendamas, ilgainiui patyrė, kad visi tie sutvėrimai ir pačios gyvenimo aplinkybės, kuriomis nepasitenkino ir, kurių net apgailėstavo, buvo suderinta dėl jo pačio labo ir gerovės.

Kuomet Dovydas bėgo nuo Sauliaus, tai Pilistinių žemėje buvo sugautas Galijoto brolių, kurie atvedė jį prieš Gadų karalių ir, tik per beprotystę, kurią nudavė, išgelbėjo savo gyvastį.

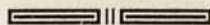
Kitą kartą Dovydas užsislėpė Adulamo uoloje ir, kuomet inžengė urvan, pasitaikė, kad voras užtraukė voratinkliais inėjimą. Jo gi priešininkai, kurie jį vijosi, prisiartinė ties urvu ir pamatė, kad inėjimas yra aptrauktas voratinkliais, pamanė, kad, jeigu Dovydas būtų čia užsislėpęs, tai pirm turėjo sudarkyti voratinklius ir, taip jie tolyn nutraukė, tikėdamiesi jį sugauti.

Vėl-gi, kuomet Dovydas slapčia dasigai į Sauliaus šėtrą, išgauti ginklą, jeigu ne uodas, tai Dovydas būtų žuves. Ir, kuomet Dovydas slinko pro šalį Abnerio, kurs miegodamas pajudino savo koją ir uždėjo ant Dovydo kūno. Ir, jeigu Dovydas būtų pa-

sikrutinęs, tai būtų prizadinęs Abnerį ir neišlikęs gyvas; jeigu gi būtų užsilikęs savo vietoje, sulaukus aušros ir-gi būtų sutikęs mirtį; ištikrųjų nežinojo nei ką bepradėti, bet tuo tarpu uodas nutūpė ant Abnerio kojos, kurią vikriai nukėlė į kitą pusę ir Dovydas pasiliuosavo, išvengdamas mirties pavojaus.

Tai gi, kaip matote, nėra to sutvėrimo, kurs nebūtų naudingas.

A. Matutis.

Paskutinė Dainelė.

Dainelė skamba begalinėj
Erdvėj. Banguoja jos balsai.
Ji užžavi jausmus, ir štai,
Širdis nerimsta tau krūtinėj.

Garbingas dainiau, tau siunčiu
Lelijos žiedą atminties,
Prisegęs jį prie širdies,
Dainuok daugiau tai panašių...

Bet kas tai?... Iلسis jo krūtinė...
Jis mirė jaunas. Ir garsai
Kape jau tyli amžinai.
Dainelė buvo paskutinė.

29-2-1920.

Žilvitis.

Kame Priežastys?

(Fragmentas).

Lietuvės seserys vienuolės Nazarietės ištikrųjų užsipelnė sau vardą, kaip gabios mokytojos lietuvių parapijinėse mokyklose čia Amerikoje. Tiesa, jos buvo išauklėtos lenkų akademijose, tad gi visai neįstabu, kad radosi, kurios buvo persiėmę lenkų dvasia. Bet tokių mažai tebūta. Ir, jeigu paminėsime paskutiniuosius laikus, tai matome didelį jų pasiaukavimą ginti Lietuvos reikalus, įkvėpti vaikučiuose Tėvynės meilę ir net viešumoje jos darbavosi ir darbuojasi Lietuvos labui ir gerovei. Už tat priklauso joms garbė!

Kiek man yra žinoma, tai Chicagos provincijos lietuvaitytės seserys Vienuolės Nazarietės galėjo ir gali lietuviškiau gyventi ir pasižymėti. Atsižvelgus į Pittsburgh'o provinciją, tai lietuvaičių seserų vienuolių Nazariečių padėjimas buvo ir yra baisiai suvaržytas ir jos labai daug kenčia dėl lietuvių vystės. Iš savo gi pusės už priedermę laikau tą dalyką viešai iškelti, paskelbiant vos tik kelius faktelius, kurių nebegalima užtylėti, nes vaiskiai išsivilkę į aikštę Pittsburgho žmonėse. Mat, pradedant mokslo metus šv. Kazimiero parapijos mokykloje praitą rudenį įvyko seserų permaina. Į seseris mokytojas pateko viena endekė sesuo, kuri baisiai neapkentė lietuvių ir jų kalbos. Mokytoja skleidė tarpe vaikų net lenkišką propagandą, visai išniekindama lietuvius. Tarpe seserų lietuvaičių ir lenkių pradėjo sėti nesutikimus. Dėl jos vienos, seserims lietuvaitytėms buvo uždrausta lietuviškai šnekėti; paskui uždraudė joms kopyčioje iš lietuviškos maldaknygės melstis; vėliau konfiskavo visas lietuviškas knygas; pagalios įsakyta joms buvo melsties vien tik už lenkišką dvasiškiją, o kadangi vieną sykį lietuvaitytė sesuo pridėjo ir už lietuvišką dvasiškiją, tai nabaigė lietuvaitytė sesuo gavo "pakūtą", kurią minės visą savo gyvenimą. Aš gi lankiau mokyklą ir mačiau, kad ta endekė sesuo ne tik kenkia pačiai mokyklai, gādina

tvarką, bet dar sėja papiktinimą vaikučiuose; apie tai pranešiau pačiam klebonui, bet jis uždraudė man kištis į tuos reikalus ir nuo Kalėdų nebelankiau mokyklos, o pats klebonas prisizadėjo viską sutvarkyti.

Ne mano žinioje, ar jis tvarkė ar ne tvarkė, bet lietuvaitytės seserys, o ypač lietuvaitytė perdėtinė, manes vis meldė, kad į mokyklą pribuvinėčiau. O žmonėse girdėjosi neužsiganėdinimas iš endeko sesers, kuri sėjo netvarką ir plėtė lenkiškumo dvasią mokykloje. Vieną dieną, buvo tai vasario 17 d., uždusęs vaikas atbėga į kleboniją ir šaukia mane, kad kuogreičiausia pribūčiau į mokyklą. Nueinu ir didžiai nuliūstu. Nežiniau, ką ir bepradėti. Tuo sykiu klebono nebuvo namie. Ir kas gi atsitiko?! Na-gi ta endekė, sesuo Konkordija, pamačiusi Lietuvos vėliavą, pakabintą jos kambaryj, davė įsakymą, kad nuimti. O kuomet vaikai to nepadarė, tai ji pati nuplėšė nuo sienos, prie vaikų pamynė po kojų ir visu piktumu numetė į gurbą, užreikšdama, kad mokykloje ne vieta Lietuvos vėliavai. Tuo gi ji įžeidė jautriausius lietuvių jausmus. Visi vaikai mokykloje taipgi buvo įžeisti ir norėjo apleisti mokyklą, jeigu endekė pati neprasišalins. Ji gi užsiliko tame pačiame kambary. Ką gi aš turėjau padaryti? Numalšinau vaikus, prasitardamas, kad pasakys tėvams apie tą atsitikimą ir, kad ateitų ir dažintų visą priežastį, dėl ko ji taip pasielgė; nes man buvo uždrausta į tokius reikalus kištis, tai-gi kitaip ir negalėjau pasielgti, o antrą vertus, pats klebonas visai nelankė mokyklos. Sulaukus rytojaus, Peleinės, vas. 18 d., po mišių nueina keletas moterų į mokyklą ir viena iš jų įėjus į jos kambarį, buvo užklausta: "ko tu čia nori?" Moteriškė gi atsakė: "norėčiau dasizinti, dėl ko sesuo Konkordija paniekina mūsų tautos vėliavos?" O ji atsakė: "jos ir nereikia." Tokiame atsitikime užgautų kiekvieno lietuvio jausmus. Tos moteriškės jausmai ir-gi

tapo užgauti. Tad-gi, išsireiškus: "tokios lenkų sesers, kaip, tu, ir-gi nereikia," puolėsi su rankoms ir nutraukė jos vėlioną. Ji tuoju davė žinią savo provincijos perdėtinei, kuri be klebono žinios atšaukė iš mokyklos visas lenkes seseris ir nuvažiavo tiesiog pas J. M. vyskūpą Regis Canevin'ą ir perstatė lietuvius barbarais. Klebonas "dažinojęs" tik vas. 20 d. visą atsitikimą, pirmiausia važiuoja atsiprašyti parapijos vardu lenkes seseris, o tuo tarpu jam ten tebesant, provincijos perdėtinė išduoda verdiktą, kad vyskūpas uždaro mokyklą. Tą pačią dieną vakare atšaukia ir lietuvaites seseris mokytojas. Tad-gi, lietuviai, džiaugkitės: del vienos endekės lietuvių mokykla uždaryta!

Žmonės, dagirdę ir įzeisti Lietuvos vėliavos išniekinimu, išreiškia nenorą laikyti lenkes seseris, o reikalauja lietuvaikių seserų sugražinimo. Vas. 22 d. laiko susirinkimą, o vas. 25 d. važiuoja pas vyskūpą, kuris išklauses lietuvių pareiškimo, žinoma, palaiko lietuvių pusę ir prižada, kad visi kėblumai bus prašalinti ir tvarka turės įvykti.

Tuo tarpu vas. 21 d. pats klebonas prašo manęs sykiu važiuoti ir išdėti visą dalyką vyskūpai. Aš prižadu, bet vėliau manes sykiu nesiima. Pietų sulaukus klebono sesuo man įsako, kad apleiščiau namą. "Kame priežastys?"— klausiu. Atsako, būk aš "sukurščiau žmones, kad pasikėsiniimą padaryti ant jos gyvasties." Aš savyje jokios kaltės nemačiau ir atvirai pareiškiau: "niekuomet neišsitariau nieko blogo nė prieš jumis nė prieš kleboną, bet dar stengiausi visuomet jus užtarti." Pasakęs: "ačiū" už viską; su džiaugsmu apleisau jūsų namą, bet nesmagu man yra girdėti "sufabrikuoti įtarimai,"— laukiau klebono sugrįžtant. Tuo tarpu išgirdau, kad sėja apie mane melagingas žinias. Žmonės, dagirdę, kad noriu apleisti, visi užreiškia, kad mane laikys parapijoje. Klebonui, sugrįžus 5 valandą, užklausu: "kame dalykas?" Jis teisinosi nieko priešingo nesakęs žmonėms ir nieko priešingo ypatiškai neturįs prieš mane, tik-ką sakęs, būk aš sukurščiau žmones prie sukilimo. Prie kokio gi?! O gal prie

to, kad prasitariau vaikams, kad jų tėvai pribūtų ir dažinotų priežastį, delko endekė nuplėšė Lietuvos vėliavą nuo mokyklos sienų, pamynė po kojų ir numetė į gurba. Aš visuomet stovėdamas Lietuvos vėliavos apgynime, vadinasi, užsipelniau kaltininko vardą. Žinodamas gi savo nekaltybę ir matydamas, kad per akis "fabrikuoja" melagingas žinias, pasakiau, kad ilgiaus nenoriu užsilikti ir, kuomet buvo lygiai 5:30 vakaro, apleidžiau "geradėjingsus" namus.

Vas. 23 d. 10:30 ryte buvau pas J. M. vyskūpą Regis Canevin'ą ir pasakiau viską. J. M. vyskūpas išreiškė didį pasigailėjimą. Po nuoširdžiai kalbai, užklausė: "ar turiu aš vietą?" Man atsakius, kad turiu ir reikalauju reikalingų man raštų, tuomet paliepė kancleriui sudaryti tinkamus liūdijimus. Ir, kuomet vyskūpas padėjo savo parašą ir vyskūpijos antspaudą, nuoširdžiai padėkavojęs, paprašiau palaiminimo ir linksmą širdimi išėjau iš J. M. vyskūpo kanceliarijos.

Dar apsilankiau pas porą lietuvių kunigų. Vienas jų man pasakojo, kad vas. 22 d. pasakęs kaikuriems savo parapijonams, būk aš nukentėjau už lietuvių, nes vien tik del jos "praradau" gerą vietą. Aš didžiai nusistebėjau ir dar pareiškiau: "iš savo pusės aš labai džiaugiuos, kad apleidžiu "geradėjingsus" man namus, bet, gerbiama sis, pasakyk man: del ko nekaltos lietuvaiktės seserys turi kentėti, del ko yra persekiojamos ir už ką gi?" Man atsakyta: "u-gi už Tėvynę!" Labai malonu man buvo išgirsti tuos teisybės žodžius ir jauku pasidare krūtinėje, o mintyse užvirpo: "Dulce est mori pro Patria!"

Vas. 25 d. naktį sėdau traukinin ir, kuomet sukruto, ištariau: "sudiev, Pittsburgh'e!" slėpdamas savo širdyje atminimų atminimus, kurių ne vienas dar pasklys spaudoje.

Siūbuodamas traukinį, lyg laivyne ant jūrių, savęs kamantinėjau: Del ko tokie dalykai atsitiko? Del ko lietuvaiktės seserys yra persekiojamos? Del ko lietuvių ne tik jausmai yra užgaunami, bet ir pati tautos garbė yra įžeidžiama? Del ko lenkės seserys kiša lenkų politikos klausimą į lietuvių

mokyklas ir endekiškai pasielgia? Čia juk gi ne Lenkija, man rodosi, bet yra Washingtono, Lincolno ir Wilsono šalis Liuosybės, už kurią didvyriai kariavo ir šventai tebekariauja.

Tad gi, kame priežastys?

A. Tamoliūnas.

Jos Veidas.

(P-lei G. P.)

Nepaisančios akys
Jos veidelyj' skaistumo nemato;
Šitą nusprendimą
Žmonių nesaugios lūpos paprato
Išreikšti, ir klausti,
Kam jisai gražumą vis pastato
Kur jojo nėra:
Jos veide mato vien tik tai šaltumą
Ir vis nesupranta
Kaip jame jis regi taip didį skaistumą.

Ar tai jie yr neišmanūs?
Ar jo meilė yr' neregė?
Ar gal būt', kad bepusybė
Teisingiau ir gryniau regi?

Jos akelės, tos tamsiosios,
Žiūri į jo su šviesa;
Jos lūpelės raudonosios
Kalba, kad tai vis tiesa:
Jos žvilgsniai, tokie malonūs,
Vien tik jam yr' teikiami;
Jos darbeliai kasdieniniai
Vien tik jam yr' veikiami...

Tai-gi jie nēr' neišmanūs,
Nei jo meilė yr' neregė:
Abipusiai bedēmėjant
Kiekviens sau teisingai regi.
Tai yr' keista paslaptis:
Jie nemato to, ką jis.

Dailininko vaidentuvė
To veidelio taip gražaus
Su pagalba jo gabumų

Negal' piešti taip skaistaus,
Kaip jis rodos tam, kurs myli,
Kuomet į jį žiūri, tyli...

Žemaičių Gluosnis.

Chicago, 12-30-19.

I.

Kuomet lempa yr' išdegus —
Gęsta josios žiburys;
Kuomet debesys užaina —
Temsta saulės spindulys;
Kuomet birbynę sulaužo —
Miršta saldūs jos garsai;
Meilioms lūpoms kalbėt stojus
Žūva jų akcentai.

II.

Karšta meilė širdį supa,
Kaip paukščius vėjas aukštai;
Bet kuomet viena užšala,
Antroji kenčia skaudžiai...
O, Meilė, žiauri, kam renki
Vietą kur Tau patogų?
Kam kankini silpną širdį,
Gyveni po jos stogų?

Žemaičių Gluosnis.

Chicago, 12-23-19.

A. Vaičiūnas.

Kodel Lietuvoje Chorai Nyksta.

Kadan-gi tas-pats beveik ir Amerikoje tautiniu žvilgsniu jaučiama, tai plačiau klausimui gvildenti, siunčiu straipsnį Amerikos "Vyčiui."

A. Vaičiūnas.

S visur girdime balsų, kad pas mus, Lietuvoje, toje taip žinomoje dainų šalyje, vis nyksta meilė dainų ir tų dainų išreiškėjai, chorai. Skundžiamės, kad prieš karą Lietuvos provincijoje buvę geresni chorai, negu, sakysime, laikinoje sostinėje — Kaune. Apie provinciją, kaip tokią, dabar maža teuzsimename. Jeigu rašo ką-nors, tai daugiausia patys rengėjai-dalyvautojai.

Tiesa ir šventa tiesa, kad pas mus chorai sumažėjo lig mynimumui. Apverktina, kad faktai stovi prieš akis: *Nei vieno choro, nors vidutinio Lietuvoje šiandien nebeturime.*

Jeigu taip ištikrųjų yra, tai dirstelėkime, meskime akį ne į paviršių, bet giliau ir suraskime priežastis, delko taip yra, t. y., delko tokios liūdnos pasekmės.

Pirmoji priežastis (apskritai, kalbėsiu ne vien apie Kauną), deli kurios visoje Lietuvoje nebėra vidutinio choro, bus ta, kad brangstant gyvenimui, visi gabesnieji vargonininkai, negalintieji pragyventi iš savo, taip sakant, amato, o matydami, kad kur kas mažesnio išsilavinimo žmonės gauna kitur geresnes algas ir skaitomi nebe elgetomis, pastumdėliais, kaip kai-kuriose parapijose yra, bet sulig jo žmogiškumo ir rimtumo yra gerbiami, meta kas tik gali vargonininko, to vienintėlio organizatoriaus ir populiarizuotojo liaudies dainų, o su jomis ir liaudies mūzikų vietą, ir eina kitur tar-

nauti (apie tai savo laiku šiame laikraštyje minėjau).

Šiandien geriau išsilavinę vargonininkai jeigu deli kokių-nors priežastčių sėdi savo vietose, tai taip keikia savo likimą, kad net šiurpas pereina beklasant. Apie koki-nors darbavimąsi muzikos-meno dirvoje, negali būti ir kalbos, kadangi, paprastai, dabar susidėjusiomis aplinkybėmis, vargonininko veikimui nei liaudis, nei visuomenė dabar neprijaučia (delko, paminėsiu žemiau). Daugumoje vietų, vietoje vidutiniai prasilavinusio muziko-vargonininko, sėdi, anot jų pačių, koks-nors "lepidūda." Drįstu čia kaltinti visū-pirmiausia senuosius klebonus. Jų yra pareiga gerinti vargonininko būvį ir neslopinti jo dvasios, bet žiūrėti kaip į lygų žmogų, kad vargonininkas, pamatęs kleboną (nuo kurio dvasia ir kūnū paprastai priguli) nenustotų žmogiškumo lygsvaros. Tebūna lygus, kaipo žmogus. Jaunieji kunigai privalo vargonininką gražiai parapijoje afišuoti; tada jisai suspies apie save jaunuomenę ir lavins kaip ir jo pirmtakūnai liaudies vaikus, jų bočių dainų (turiu omenyje geresnius, tikroje to žodžio prasmėje, vargonininkus, kaipo vargonininkus ir kaipo žmones). Pagerinus vargonininko materialį padėjimą ir davus jam jo specialybėje pirmąją parapijoje vietą, pamatysime, kad daug vargonininkų grįž prie savo senojo užsiėmimo, nes yra tą užsiėmimą pamilę ir mes nei nepasijusime, kaip vėl skambės po Lietuvą chorai, kaip ir prieš karą, nors ir ne taip plačiai.

Turėtų kreipti į tai dėmę, kas tai supranta, o paskui liaudis-visuomenė. Šitaip palikti vargu begalima.

Antroji priežastis bus toji, kad dabar, sulyginus su tuo laiku prieš pasaulinį karą, gyvenimas labai pasunkėjo. Jeigu pirmiaus mūsų kiekvienas turėjo po mažą kryželį, tai dabar mes nešame kiekvienas po didelį gyvenimo uždėtą ir sunkų kryžių. Pasunkėjus gyvenimo sąlygoms, proto veikimas užtemdė sielos, dvasios ir širdies balsą. Dabar mes sulyginamai daug mažiau širdimi jaučiame, negu kad pirmiau, prieš karą. Jausmai mūsų yra atšipę, atbukę. Jeigu ką jaučiame ar turime jausti, tai čia dabar jau ne jausmas protui, bet protas jausmui pasako. Pirmiaus to jausmo vedini dainininkai į chorą, į repeticijas atvažiuodavo ar ateidavo po kelis ar kelioliką viorstų. Šiandie jau to nebėra, nes žmonės daugiau suvargę ir jų širdis-siela užimta kuo-kitu, tik jau ne daina. Žinoma, yra ir išimčių, bet tai bus tik išimtis. Džiaugiaus, kaip parašė, kad mano vedamas choras panašus į sodžiaus mažą, buvusį prieš karą. Ei! mums su praeitimi tuo žvilgsniu dabar toli gražu nesusilyginti! Pirmiaus Lietuva gyvena tyra širdimi, daugiau fantazija, o dabar — protu, daugiausia apsvaigusiu. Vietoje dainų meilės, sodžius myli (ne visur) tuos "bravorėlius," kurių pagalba iš javų gali pasidaryti degtinės, kad paskui apsvaigti.

Dar ne visos priežastys.

Trečia priežastis. Prieš karą, ruso žandarmo batas mus slėgė. Mūsų tautinis judėjimas ir darbas apsirėškė draugijose, laikraštijoje, rengime "lietuviškų vakarų" ir taisyme chorų. Choran ėjo dainuoti visi: ėjo gydytojas, advokatas, inteligentas, mokinis, studentas, tarnas, ūkininkas, samdininkas, kursistė, gimnazistė, tarnaitė ir tt. Moterys to tautinio jausmo vedamos eidavo į repeticijas palikdamos nekartą savo verčiančius vaikus!...

Visi dalyvavo choruose delto, kad tada tik tuo galėjome mes, kaipo tauta, prieš kitus pasirodyti ir reikšti viešai tai, ką mūsų širdis jaučia... Kad užtrauks būdavo choras, tai nors išlavintas muzikas sučiupdavo

klaidas, bet jis negalėjo nei lūpų atverti delto, kad dainoje jautėsi Lietuvos dvasia, siela ir širdis dainuotojų!... Dainuodami jau tē širdimi.

Dabar mūsų tautinis judėjimas išsiliejo į plačią vagą. Veikiame, kaip minėjau, protu. Ir juo toliau, juo mažiau nuoširdumo. Nuo pradžios karo teko man suorganizuoti įvairiose Rusijos, Ukrainos ir Lietuvos vietose, rodos, apie penkioliką įvairių dainininkų chorų. Kiekvieną kartą, nuo pat pradžios karo, jaučiau dainoriuose vis mažiau nuoširdumo ir atsidavimo tam darbui — dainavimui. Dainuodami nekartą užmiršta, kad dainuoja, nes jų daina neužima: gyvenimas juos traukia kas kartą į sunkesnes sąlygas sunkydamas ir taip sunkų mūsų likimo kryžių. Vietoje dainoriui savę visą atiduoti dainai, pasinerti joje visa savo siela ir širdimi, atiduoda tiktai savęs dalelę... Kiek neaiškini, kiek neprisikamuoji — nieko negelbsti. Jeigu dainuotojai neatjaus, ką išpildo visa galybe savosios sielos, nėra ko tikėtis, kad klausytoją daina žavėtų.

Pirmiaus ėjo choran, kad dainuoti, o dabar ko eina, tai nesuvaikysi, tik pabriežiu, *ne dainuoti*.

Ketvirta priežastis bus ta pati, kaip ir prieš karą. Dainininkai-ės (daugumoje dabar, o mažumoje prieš karą) priguli kokioje nors "dešiniųjų" ar "kairiųjų" organizacijoje. Paprastai "bendrą darbą" visados skaito negalimu, kadangi "priešas" yra labai "pavojingas." Aiškink neaiškines — nieko nepagalbės. Privadžioki, kad laikas į teatro, dainos, apskritai scenos meną kaip ir apskritai į dailę žiūrėti ne per partijos ar organizacijos akinius, bet tiesiog sielos akimis, žmogaus dvasios akimis. Aiškini, aiškini, rodos žirnius į sieną bertum, — nei vieno neįtikrinsi.

— Verčiau — girdi, man tą ir tą veikti, negu su priešininku, ar priešininko nau dai dainuoti.

Partijos ir organizacijos labai atsiliepė į organizuotą chorų. Žinoma, turėsime išsirituliuoti iš to, kaip sakant, partijinio kevalo, nes kitaip — galas mūsų menui ir scenos kultūrai! Jau, ačiū Dievui, teatras išsikėlė augščiau to visko. Turės tai pa-

daryti ir chorai. Kitaip — vis pažemėmis šliaužiosime, nes vieni statys, kiti ardys. Gi dailėje to neprivalo būti. Dar kartoju: dailėje neprivalo būti nei “klierikalų,” nei “pirmeivių,” o tiktai dvasia ir meilė žmogaus.

Būtų galima dar daug apie tai rašyti, bet... dabar vargu beįtikinti daugumą. Verčiau eikime toliau.

Penkta priežastis, tai jau man visai nesinori rašyti. Pamėginki dabar ką nors Lietuvoje dirbti, tai žinosi delko. Ką tik neimsi dirbi, veikti, nors būtumei geriausių norų, vistiek susilauksi to, ko nei nesitiki. Dabartinė “kritika” taip tave “apdės” ar “iškels,” kad tik dairykis. Taip, daug kaltės galima užmesti mūsų taip vaidinamiems “dailės kritikams.” Gal jūs nusistebėsit, prie ko čia visoki reporteriai, bei recenzentai, bet nusiraminkite, aš jums tuojaus duosiu visiems žinomus faktus. Faktai paimti iš miesto Kauno. (Pabriežiu, kad šiame dalyke provincija Kauno “nusistatymą” vergiškai seka).

Rengiama koks-nors šeimyninis vakarėlis. Ot, kas sumanė,—rengia. Nėra kam nei vaidinti, nei ką vaidinti, nes viskas buvę jau vaidinama, vaidinta. Ir štai—aukso mintis. Ona, Petras, Jokūbas, Barbutė ir kitas bei kiti juk turi balsus, tad užkviečiam, padainuos “solo” ir atliktas kriukis. Pasakyta-padaryta! Paskirtame “koncerte” pasirodo daug “naujų jėgų”. Dainuoja, kaip dainuoja, bet plojimo “bisavimo”, tai gauna kiekvienas, bei kiekviena. Tuojaus vieną kitą apkrikština “solistu” bei “soliste.” Čia dar tik sprogsta. Toliau eina lapai, žiedai, paskui jau obuoliai. Štai tas visas “progresavimas.” Rengiamas viešas koncertas. Dalyvauja vienas kitas muzikas-ė, dainininkas-ė. Bet liko dar didesnė dalis programos neužpildyta. Rengėjai susimąsto. — Oo! aukso mintis. Ana, tas ir tas, arba ta ir ta, tada ir tada “dainavo solo” ir turėjo” didelį pasisekimą.” Užkviečiam!

Užkviečia. Žinoma, “sutinka.” Ir rengėjai ir “solistai-ės” džiaugiasi, nes vieniems proga užpildyti programą, o kitiems-oms viešai pasirodyti ir įgyti garbę — katučių. Tokių atsitikimų Kaune — kiek nori

pereitais metais buvo! Na, po koncertui laikraščiai talpina įvairias recenzijas, kritikas. Čia laikraščių, žinoma, neapkaltingi. Kalti visoki kritikai-recenzentai. Bet palaukite, dar neparašiau, už ką. Dainuoja, sakysime, solistas-ė, kuris sėdėjo kelis metus kur konservatorijoje ir dirbo-lavino balsą ir apskritai lavinos vokalinio dainavimo šakoje. Rašoma “kritika.” Paprastai rašo vokalo dainavimo didžiausias profanas. Randa “klaidų” begales! (Pabriežiu, kad visuomenė beveik visados kitos nuomonės, negu “kritikai”). Nu, kai-kuriam laikui praslinkus — kitas koncertas. Dainuoja “naujos” jėgos, t. y., chorų dainininkai, kuriuos pirmiausia išgyrė chorvedžiai, o jau paskui draugai-ės. Žinoma, niekur nesimokinę, jokios vokalo giedojimo mokyklos neperėję. Vienu žodžiu: žmonės, kurie apie dainavimą, apie *solo dainavimą*, neturi mažiausio supratimo, nes toli gražu neužtenka turėti girdimąjį balsą. Bet aš nutolau. Po sekančiam koncertui, ant rytojaus, ar vėliau, pasirodo to koncerto “kritika.” Na ir ką? Jeigu dar po gero kelių metų prisirengimo iš “naujo” dainininko kas ir išeitų, bet kada jį išgiria, net nežemišku paskaito, tai tada — peilis po kaklu! Skaitęs apie savę taip gerai, kaip kad pats nesitikėjo, jeigu naivus, tai džiaugiasi, kai katė pūsle, o jeigu išmintingas-a, tai... apsisiverkia ir daugiau neina. Nors pastarųjų labai mažai.

Taigi į “solistus” išvirtęs-usi, nei nelauki, kad eitų į chorą dainuoti. Taigi, visi geresnieji choristai-ės pastaruoju laiku, ačiū “lietuviškai kritikai,” į “solistus-es” pavirto.

Dar ne viskas. Likusieji chore dainininkai bei dainininkės ir-gi nepatenkinti. Susirenka, kaip minėjau, ko kito, tik nedainuoti. Be to, kai-kurie-ios jaučia save nelaimingais-omis ir stačiai sako:

— Kuo aš blogesnis-ė už Joną, ar Barbę, kad negaliu būti solistė-as. Ir mano balsas nemenkesnis ir visi gabumai taip-pat. Apsisukęs-usi — ir eina.

Rašau tai ne fantaziją, bet... gryną tiesą, nes iš prityrimo tai žinau. Visuomenei turbūt tas nesvetima taip-pat. Juk kiek mes

turime “solistų” bei “solisčių”. Gerai dar tas, kad visuomenė geriau supranta už visokius “kritikus.”

Dabar vienas dalykėlis. Kai-kurie Kauno chorvedžiai, patys apie nustatymą ir išlavimą balso neturėdami supratimo, bei solistai viso pasilavinę vienus-kitus metus, tuojaus griebiasi “statyti balsus”, “paskui rengti artistą,” “duoti tautai talentą”, arba, geriau pasakius, — paikinti paikesnius-es dainininkus-es, nes jeigu mokytį solistą, tai reikia daug-daug prityrimo. Ir seni profesorai nevisi balsą nustato ir išlavina, daug balsų belavinant pagadina. Tokie žmonės, kurie paikina neprityrusius dainininkus-es, užsienyje turi specialį vardą, o pas mus?... Ale ką čia kalbėti! Kaip pradedi mintyti, tai norisi susiėmus galvą bėgti ir bėgti, kad to viso nematyti. Juk visame pasaulyje niekur taip nėra, kaip pas mus! Ir kas-gi galų gale bus?!... Ar buvo nors viena kritika, tikra kritika, rimta laikraščiuose?!... Vis tai daugiausia profanų darbas. O visuomenė tyli ir jau net neskaityto laikraštyje to skyrčiau, kuriame rašoma apie kokį nors teatrą ar koncertą kritika.

Ligšiol visas be skirtumo kritikas rašė rengėjų bei pačių “artistų”, arba tikrų artistų draugai, bei šalininkai, arba tie, kurie skaitė save konkurentais — priešai. Kritikos teatro, muzikos-meno, ypačiai vokalės lietuvių muzikos kritikos mes ligšiol dar neturime.

Na, grįžkime prie mūsų temos.

Yra, žinoma, ir daugiau priezaščių, delko chorai įra, būtent: žeminimas viešai vardo chorvedžių. Sakysime, skaitydamas laikraščius gauni tokio įspūdžio: Jonas blogas chorvedis, o Baltrus puikus. Apleiskite dainuotojai Joną, o eikite pas Baltrų. Žmogus skaito ir akis pastašo. Nejaugi Jonas blogas chorvedis? O gal aš profanas. Man rodėsi, kad Jonas labai gambiai chorus veda.

Po kiek laiko vėl skaito: Baltrus blogas, Šimas geras. Ir vėl skaitytojas nieko nesuvokia.

Jeigu kas gyvena užsienyje ir skaito lietuvių laikraščius, tai nieko oi nieko jisai nežino, kas čia “geras”, kas čia “blogas.” Užsienyje paveizdan, aš skaitau laikraščius

ir jeigu yra koks artistas, aš puikiai žinau jo gabumus, ypatybes, talentą, ką jis gali, ką ne ir tt.

Arba dar geriau pas mus. Apie tą patį žmogų ir vienu laiku vienas laikraštis atsiliepia labai blogai, kitas — labai gerai. Ką šitas, tautiečiai, reiškia?!... Juk tai provokacija!... Dailėje!!!...

Jeigu svetimtautis atvažiuotų ir pasiinteresavęs šia meno šaka — vokaliu giedojimu — dirsteltų arčiau. Vajė, vajė, mes visi turėtumėm dikčiai parausti. Net ausys būtų raudonos!

Nejaugi mes taip turime ir toliau palkti. Aš suskaičiau bent pustuzinį priezaščių, delei kurių chorai nyksta. Suskaičiau ir išdėjau ant margo popierėlio tai, ką laike penkių metų, kaipo organizatorius ir vedėjas dainininkų chorų patyriau. Žinoma, yra gal ir daugiau, gal dar svarbesnių priezaščių, bet aš jų apčiuopiamai nesugriebiau. Vis-gi ir pustuzinis, tai, vyru-ti, šį-tą reiškia!...

Kas-gi toliau?!... Nejaugi ir toliau taip turi likti? Čia turime giliai susirūpinti visi, kas jaučiame, kad yra reikalas susirūpinti. Kas ras kokį išėjimą, manau, turi paskelbti viešai, nes tikrai dabar mūsų Tėvynės miestuose reikalingi chorai, gaivintojai žmonių dvasios, nekalbant jau apie laikinąjį sostą-pilį, kuriame lik šiai dienai buvo tik neva chorus, vieno ar kito vedėjo vedamas.

Radome priežastis, turime pasekmes, dabar lieka tik rasti bendrą žodį ir kelią tolymesniam darbavimuisi toje meno šakoje.

Latviai, mažesnė tauta, turi savo operą, chorus, gal būt ir augštąją muzikos mokyklą, ligi kurios mums toloka.

Jeigu žinoma taip tūpčiosim vietoje, kaip dabar, tai nieko pirmyn arba, geriau pasakius, tobulyn, augštyn, nenuskrisime. Jeigu, sakysime, būtų pačių muzikų kitaip žiūrima į tai, tai šiandien be jokios valdžios pašalpos turėtume ir operą ir tikrų solistų. Juk Mikas ir Kipras Petrauskai bei St. Šimkus ir kiti, kurie toliau nuo mūsų sėdėdami seka mūsų gyvenimą, tuo labiau arti priima į širdį visas “kritikas” ir jaučia visą chaosą, tai, manau, nenori ir bijo

važiuoti vien delto, kad: a) nebus ką čionai veikti, b) vieną gražią dieną koksai "kritikas" apšmeiž prieš visuomenę, kaip kitą kartą M. Čiurlionį apšmeižė, tada siela artisto jaus, kad to nėra vertas, o čia visuomenė bus suklaidinta ir padėjimas — be išėjimo.

O kad dabar visuomenė nelanko teatrų, koncertų ir tt., tai suprantama. Čia dalykas ne piniguose.

Dar kartą šaukiu: mūsų chorai nyksta, gelbėkime! Mūsų muzikos dailė, kūryba ir vokalis giedojimas dār tik primityviame laipsnyje!

Tik muzikos garsai prikels milžinų dvasią iš kapų ir tada tik lietuvių dvasia atilsės, kada ją žavės Tautos garsai. Visi, kas gyvas ir kas jaučia krūtinėje ugnį, teieško išėjimo.

Turėtų ateiti dabar krečiamiems "šposams" galas! Lietuva iš mūs to reikalauja, tad nejaugi mes duosime svetimtaučiams tuos trukumus užpildyti?!

— Niekados!!

Kaunas,

gruodžio 31 d., 1919 m.

Knygų Didumas.

Recenzijų rašytojai stengiasi trumpai apibudinti knygos turinį, pažymint jos autorių, didumą ir tt. Skaitydami tokias recenzijas, sužinome kokios išeina iš spaudos knygos ir kokios kam gali būti tinkamos bei reikalingos. Patyriau, kad daugelis nesupranta formulos knygų formato. Pavyzdin "Jaunuomenės auklėjimas" galime paženklinti: pusl. VII — 402 in 8-vo. Suprantama, jog VII—402 parodo knygos storumą, nes pirmutiniai septyni puslapiai yra įžanginis knygos priedas, o 402 jos turinio. Bet žinotina, kad "in 8-vo" reiškia, jog knyga turi 6 colius pločio ir col. ilgio (arba 6x9). Taigi čia paduodu sustatą, kuris duos maž-daug supratimo.

32-mo 4 x5½ colių

18-mo 4½x6 colių

16-mo 5 x7 colių

12-mo 5½x7½ colių

8-vo ("Crown") 5½x8 colių

8-vo 6 x9 colių

8-vo ("Royal") 7 x10 colių

4-to 10x12½ colių

Folio 13 x15 colių

24-mo yra tarp 32-mo ir 18-mo. Reikia atsiminti, kad matavimas kartais bent kiek skiriasi Šios lentelės laikosi daugelis knygų išleidimo kompanijų.

T. M. J.

Talentų Izdas.

Nariai ir aukos.

Kovo 3 d. š. m. L. Vyčių 5-toji kuopa susirinkime aukojo ir įdavė Talentų Izdui auką \$10.00.

Nariais rėmėjais, užsimokėdami 3 dolerių mokestį, įstojo šie asmenys:

P. Mureika, P. Sriubas, A. Gerdžiūnas, (įmokėjo 5 dolerius), A. Mureika, J. Martišius;

Paprastais nariais, užsimokėdami 1 dolerį mokesties, įstojo šie nariai:

A. Rugienius, P. Kišonas, A. Peldžius, P. Paliulis, J. Rimkus.

*

Kovo 4-tą dieną L. Vyčių 4-toji kuopa susirinkime aukojo ir pridavė Talentų Izdui \$15.00.

Paprastais nariais (užsimokėdami 1 dolerį) įstojo: S. Šimulis ir K. Vilkickas.

*

Sekanti L. Vyčių 16-tos kuopos nariai įstojo Talentų Izdo paprastais nariais, įmokėdami 1 dolerį mokesties: J. Andrišiūnas, P. Gritėnas, B. Jakaitis, A. Budris.

Aukų sutrauka: 5-tos kuopos auka ir narių mokestys — 32; 4-tos kp. auką ir narių mokestys — 17; 16-tos kp. narių mokestys — 4.

Viso labo \$53.00

Matas Zujus, Talentų Izdo pirm.

ANTANAS VAIČIŪNAS,

dainininkas (bosas), Lietuvos "Šalepinas", organizatorius ir vedėjas lietuvių koncertinių chorų užsienyje ir Lietuvoje.

DAILININKAS A. VAIČIŪNAS IR JO DARBUOTĖ.

Dainininkas Antanas Vaičiūnas, organizatorius ir vedėjas lietuvių koncertinių chorų užsienyje ir Lietuvoje, yra sūnus ūkininko iš Mokolų kaimo šalyje Mariampolės miesto, Suv. gub. Iš mažens negavo progos mokytis, tik sulaukęs 20 metų amžiaus, per didelį vargą, gavo pinigų ir pradėjo muzikos mokytis Mariampolėje.

Jo kūdikystė ir ankstyboji jaunystė praėjo nežymiai, nes tėvas vertė dirbti lauko darbus ir viską, kas reikia ūkiui. Jaunas Antanas pasižymėjęs savo muzikaliu balsu-basu, taigi Mariampolės chorvedžiai, labiausia S. Ješmanta, prikalbino jauną dainininką važiuoti konservatorijon. Jaunas Antanas labai mėgdavo dalyvauti Mariampolėje rengiamuose spektakliuose ir koncertuose. Nekartą reikėdavo einant daug ašarų išlieti, nes tėvas, nematydamas materialės naudos, daug kartų neleisdavo. Atsitikdavo ir taip: jeigu iš vakaro eidavo į Mariampolę į repeticijas — tai rytoj, vos pradėdant brėkšti, tėvas jį prikeldavo ir išvartydavo į darbą, nors mažai migusį. Taigi, ligi 20 metų amžiaus, dabartinis mūsų jaunas dainininkas gyveno ir dirbo sodžiuje, nebaigęs net pradinės mokyklos!

Paskui, aplinkybėms pasitaisius, gavo paimti savo dalį ir pradėti mokytis muzikos pas J. Bendorių Mariampolėje. Šitame laikotarpyje lik išvykstant Varšavon, nei vienas vakaras neapsiėjo, kur jisai nebūtų dalyvavęs. Jau 1912 metais "Lietuvos Žinios" apie jį atsiliepia labai palankiai, kaip apie dainininką-solistą, turintį puikų baritoną.

A. Ješmantos paragintas, prieš visų giminių ir draugų norą, 1913 metais važiuoja Varšavon ir įstoja konservatorijon į dainavimo klasę pas profesorių A. Karolį Giustiniave, kur išbūna ligi prasidėsiant didžiajam karui. Varšavoje porą kartų išstojo viešai kaipo dramos artistas ir dainininkas.

Vakacijoms 1915 metais parvaziavęs Vilniun, jau Varšavon nebegrižo, o karo viesulos buvo nuneštas Maskvon. Beje, St. Šimkui išvaziavus Amerikon, sugrįžęs iš Varšavos birželio 15 d. 1915 m. įrengė Vilniuje koncertą, apie kurį laikraščiai atsiliepė palankiai, nurodydami, kad A. V. bus ateityje "gabūs ir geras chorvedis."

Maskvoje suorganizavo didelį chorą, kuris per Kalėdas 1915 metų užgiedojo šv. Petro ir Pauliaus bažnyčioje lietuviškai. Žinoma, lietuvių džiaugsmui nebuvo galo! Vėliau, susirgęs, perleido chorą N. Martinioniui, o paskui, susveikęs, ėmėsi lavinti bal-

są pas profesorių Angello Diskonzi. Pinigų jau nebeturėjo, nes iš menkos dalies vos metus Varšavoj ir vienus kitus metus Mariampolėj užtėjo. Taigi, žinomas Lietuvai publicistas, P. Leonas, būdamas Maskvoje komiteto pirmininku, ir matydamas gabumus, davė tiek, kad galima buvo profesoriui užsimokėti ir šiaip-taip pragyventi. Reikia priminti, kad Vilniaus komitetas, važiuojant 1915 m. pavasarį Varšavon pašalpos prašant, neišdavė. Gavo tik iš "Žiburėlio" ir iš Lenkų komiteto Varšavoje.

Vasarą 1916 m. lietuvių dainiaus M. Gustaičio užkviestas nuvyko Jaroslavlėn ir čia suruošė liaudies dainų vakarą, kuriame jau viešai išstojo, kaip solistas. (Pirmiau išstodavo tik šeimyniniuose vakarėliuose bei koncertuose).

Negalėdamas Maskvoje pragyventi ir gydytojo patiriamas iš Jaroslavlėn nuvyko Odeson ir čia įstojo į valstybinę konservatoriją į A. Delfino Menott dainavimo — operos klasę, kur išbuvo ligi 1918 metų rudens.

Įstojęs konservatorijon, tuojau iš vietinių tremtinių ir moksleivių suorganizavo didelį chorą ir sausio 28 d. 1917 metų išstojo su 8 mūsų muzikų 19 dainų viešai didžiausioje Odesos salėje, kur atėjo apie 3,000 žmonių. Kai-kurias dainas atliko su simfonijos orkestru pritarimu. Šitas koncertas pakėlė lietuvių vardą Odesos piliečių akyse. Niekas nei nemanė pas lietuvius esant tokių dainų ir kuikių išpildytojų!

Vasarą 1917 metais Jaroslavlėn komiteto n. d. k. š. kviečiamas, nuvyko Jaroslavlėn, kur mokino muzikos Progimnazijos mokinius ir prirengė didelį chorą, kuris liepos 30 d. išstojęs kartu su latvių choru daug geriau padainavo, negu latvių choras. Kadan-gi choras buvo labai geras visais žvilgsniais, tai už poros sąvaičių Rybinsko lietuviai užkvietė jį koncertuoti ir rugpiūčio 27 d. Jaroslavlėn choras nuvyko Rybinskan ir ten koncertavo. Jaroslavlėn latviai nepasisekimu buvo labai neužganėdinti ir kalbino vėl kitą koncertą suruošti. Į šį koncertą latviai labai rengėsi ir lietuviams sutikus, pakvietė dar rusus ir lenkus. Vienas lenkas A. Vaičiūnui stačiai pasakė: "aš lenkas, tamsta lietuvis; tamsta gerai žinai, kad lenkas antruojū niekur, niekuomet nenori būti ir nebus. Taigi, jeigu latviai, lietuviai ir rusai nori, kad mes (lenkai) dalyvautume etnografiniame koncerte, tai tamsta neveski lietuvių choro, nes mes girdėjome T-tos chorą jau kartą ir jeigu T-ta vesi, mes nedalyvausime. Iš kitos pusės mes galime mokėti T-tai gonorarą kokį T-sta nori — veski mūsų chorą". Žinoma, iš lenkų svajonės niekas neišėjo. Lenkai nedalyvavo. Rugšėjo 5 d. Jaroslavlėje buvo lietuvių-latvių-rusų liaudies dainos vakaras, kur lietuviai "priversti buvo" kone kiekvieną dainą kartoti po 3-4 kartus! Vadinasi, vėl lietuviai laimėjo, o latvių chorvedys net susirgo.

Važiuodamas iš Jaroslavlėn nuvyko Voronežan, kur taip-pat suruošė spalio 8 d. didelį dainų koncertą, kur ir pats pasekmingai dainavo, kaip solistas.

Nuvykęs Odeson ir pamatęs, kad šymet visai niekas besimokinančią jaunuomene nebesirūpina, su-

organizavo Odesos Lietuvių Jaunimo Susivienijimą "Varpas", kurio tikslas buvo ruošti vakarus, koncertus ir tt. Įkūrė chorą ir laike 10 mėnesių suruošė įvairias pramogas, bei vakarus, iš kurių 3 spektakliai-koncertai buvo Valstybės konservatorijos salėje. "Varpas" skambėjo labai plačiai ir darbavosi pasekmingai.

Apie darbavimąsi Rusijoje buvo maž-daug ir lietuvių laikraščių rašoma. Bet plačiau, nuodugniau aprašinėdavo A. V. viešus pasirodymus rusų laikraščiai, ypač apie tuos koncertus, kuriuose A. V. dalyvaudavo pas svetimtaučius, kaip solistas.

Vienas dalykas nuostabus: Varšavoje, Jaroslavlėje ir Odesoje lenkai A. Vaičiūnui siūlydavo geras vietas su neblogo užmokesniu. Bet, būdamas tikras lietuvis ir mylintis Tėvynę vyras, nors kartais badavo ir neturėjo kur galvos priglausti, vienok darbavosi tik saviems.

Rudenyje 1918 m. ištroškęs Lietuvos oro, suvargęs, nusilpęs, pasiekia Lietuvą ir čia, gimtiniame mieste — Mariampolėje, "Gabijos" vardu pradeda darbuotis: įkuria chorą ir tt.

Spalio 26 ir 27 d. Mariampolėje A. Vaičiūnas taiso du koncertus, kuriuose stato kvartetą, merginų ir mišrą chorą ir pats dainuoja solo. Paskui suorganizuoja artistų trupą ir pradeda važinėti po Suvalkiją. Vokiečiai leido tik Vilkaviškin nuvykti. Suroošęs Mariampolėje ir Vilkaviškyje kelis koncertus, užkviestas, nuvyksta Vilniun, bet čia nesuspėja suruošti Miesto Teatre koncerto, nes lenkai neleido.

Parvažiavęs Mariampolėn darbuojasi scenai, bet pašaukus Tėvynę, stojo į kareivių eiles į II pėstininkų pulką. Čia suorganizuoja geriausią Lietuvoje orkestrą, chorą ir visu tarnavimo laiku suruošia 11 spektaklių kareiviams.

Kadan-gi II pulkas stovėjo Panemunėje, tai A. Vaičiūnas, būdamas Panemunėje ir tarnaudamas, suorganizavo Kaune didelį chorą ir 1919 metais išstojo Kaune benę 10 kartų. Buvo fronte ir tt. Kaune išėjo nemalonumų. Prasidėjo žeminančios A. V. asmenį "kritikos" ir tt., o tai delto, kad A. Vaičiūno asmenyje chorvedžiai mato didelį "konkurentą." Be to, reikia priminti, kad A. Vaičiūnas visados ir visur yra griežtas. Tas kai-kuriems ypač mažesniems muzikams nepatinka.

1920 metais jau surengė koncertą Mariampolėje ir Kaune. Parašė 20 kareiviams dainų ir šiaip kelias dainas, kurios jau spausdinamos. Be to, rašo "Dainavimo Vadovėli" ir didelį rinkinį rimtų dainų.

Nors, kaip sakiau, jisai yra solistas, bet visados veda chorus, kas, žinoma, kenkia jo balsui. Tečiau, girdėjau, kad A. V. rengiasi kartą ant visados pamesti chorų vedimą, o vien lavintis kompozicijoje ir dainavime.

Be muzikos, nemaža telpa laikraščiuose ir šiaip beletristikos ir dailiosios literatūros slapyvardžiais bei pavarde.

Šymet, pavasaryje, važiuoja Varšavon baigti konservatorijoje virš minėtu du skyriū, o paskui, pavazinėjęs užsienyje žada dirbti gimtiniam kraštui.

Tai tiek apie A. Vaičiūną. Daug vargęs, daug kentėjęs, paeinąs iš gilumos tamsaus sodžiaus, ir tėvų, kurie "nei rašto, nei druko" nepažįsta. Kiekvieno lietuviuo veikėjo kelias erškėčiai nuklotas.

Tai tokios, trumpai sakant, žinutės iš mūsų jauno artisto gyvenimo.

Geras Draugas.

DĖDĖS LAIŠKAI.

(Parašė kunigas savo seserėnui).

Sulietuvino Bendrutis.

XXIV. PRAGUMAI.

Gamta pati savyje yra labai graži, bet žmogus dažnai sugadina tą josios gražumą.

Kuomet davėjo džiaugsmas esti vienišelis dovanos tikslas — dovana lieka bė vertės.

Doras gyvenimas, veikimas bei mąstymas panarina gyvenimo tinklą jūrių gilumon pasekmingam žvejojimui.

Mielas Jonuti:—

Garsusis anglų poėtas, Shakespearas, buvo tokios nuomonės, kad kiekvienas žmogus turi tikrai vieną pragumą visame savo gyvenime. Atsimeni gal dar iš mokslo laikų tą jojo veikalą, kuriame jis šiaip išsireiškia: "Kiekvieno žmogaus gyvenime yra sriovė, kurion pakliuvus jos patvinime ji atveda prie laimės ir tt." Shakespearas norėtų, kad kiekvienas žmogus visuomet jaustų per visas savo gyvenimo dienas bei valandas, bijodamas, kad kartais toji baimė neatsilankytų jam bemiegant. Nes pagal poėto nuomonės, kiekvienas žmogus užgimdams pasaulin atsineša bent kokį dalyką; ir, pagaliaus, tasai dalykas yra visa geras ir naudingas. Vyskupas Spalding'as tvirtina, būk pragumai esą suteikiami žmogui kasdieniniame jojo gyvenime. Jisai nepripažįsta aklo likimo, jis tiki žmogaus budrumui.

Mano nuomonė iš dalies sutinka su Shakespearo, ypač tame, kad kiekvienam žmogui yra lemta k a s n o r s nuveikti šiame pasaulyje; ir, pagaliaus, kad tasai k a s n o r s

yra geras ir naudingas žmonijos labui. Man regis, tasai k a s n o r s, kurį kiekvienas mūsų privalome nuveikti, akyse Dievo yra labai svarbus dalykas, norint jis kartais ir visai mažas teišrodytų akyse žmonių. Ir aš tikiu, kad jeigu tasai k a s n o r s esti atliktas gerai, tąsyk užmokestis už mažą laukia taip gausus kaip ir už didį dalyką. Žmonės paprastai sprendžia vien tikrai pagal to, ką jie mato; gi jie mato vien tikrai tą, kas yra materialis — medžiaginis. Vienas tikrai Dievas temato paslėptus dalykus. Kas yra studijavęs skruzdės gali įsivaizduoti, kaip tokie maži gyvulėliai pajiegia tokius didelius darbus nuveikti. Dėmiai studijuojant skruzdyną, galima įgyti tokį neapribotą supratimą, kokiū būdu Dievas mato visus žmones. Kiekviena mažytė skruzdėlėlė turi savo darbą ir dirba. Taip-pat ir kiekvienas mažas vyras bei moteris turi sau paskirtą darbą ir turėtų dirbti. Bet ar visada žmonės atlieka tą savo uždavinį? Kuomet mes sau paskirtą darbą atliekame, mes tąsyk prisidedame prie gyvenimo pramonijos. Kuomet-gi apsileidžiame, tąsyk prarandame didelį pragumą.

Shakespearo idėja iš dalies yra teisinga. Nesą Didelė Proga kiekvieno žmogaus gyvenime yra tai proga atsiekti savo galutinį tikslą, būtent — vienybę su Dievu. Tojigi Didelė Proga yra ta pati kiekvienam žmogui; bet yra dar ir ypatingos priemonės suteiktos kiekvienam mūsų ne vien tikrai galutiną tikslą atsiekti, bet, lyginai, ir kiems tame padėti.

Niekas neužgimsta pasaulin tam, kad ligas platinti, žodžiu — koku nors būdu prasikalsti. Juk mes visada turime liuosą valią, taigi ir turime jėgą atmesti mūsų pragumus. Aš sakyčiau, visi pasaulio blogumai, pradendant nuo pirmojo, yra tai pasekmės atmestų pragumų — nuodėmės, kokios bent rūšies. Nesuprantamas dalykas, kad Dievas būtų užmanęs sutverti tokį pasaulį, koku jį žmonės padarė. Aiškus tai dalykas, kad tie visi daiktai, į kuriuos žmogus neturėjo progos įsikišti, yra geri ir tvarkoje. Juk ne iš gamtos blogumas kyla, bet iš žmonių sugadintos valios. Gamta pati savyje yra labai graži, bet žmogus dažnai sugadina tą josios gražumą. To neturėtų būti, jeigu žmonės išties stengtųsi pažinti ir suprasti savo Didelį Pragumą.

Pastebėsi, kaip žmonės kartais siūlyte siūlo bei įkalbinėja vaistus išgydymui kiekvienos ligos draugijoje atsitinkančios. Gal būt, tie sumanymai bei patarimai padarys nemažą įspūdį į tavę. Bet-gi, jeigu turėsi dvasios akis bei ausis atdaras, veikia persitikrinsi, kad tų žmonių tuštybė bei siauraprotystė esti viską-apimanti klaida. Siauraprotystė dažnai paeina iš to, kad didžiama pasaulyje gyvenančių žmonių visai niekad arba labai retai teapmąsto tikrąjį tikslą savo būtybės; jie pamiršta savo Didelę Progą arba jos visai nepripažįsta. Tokiu būdu jie pasistato sau už vienintėlį tikslą “pasaulinį” Pragumą, kuris nėra žmogaus gyvenimo siekis, bet tikrai priemonė prie tojo siekio. Pinigai, pavyzdin, nėra duoti turtuoliams todėl, kad jie iš to sau kokį smagumą arba džiaugsmą apturėtų; bet todėl tikrai, kad jie būtų tų pinigų prižiūrėtojai ir teisingi jųjų dalintojai. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus dalykus: kaip antai gabumą prekyboje, politikoje, moksle bei pažangoje.

Kuomet davėjo džiaugsmas esti vienintėlis dovanos tikslas, dovana lieka be vertės.

Ir kas-gi tąsyk atsitinka? Na-gi tas pats beveik, kas turėtų atsitikti, jeigu užsispirtumei sulaikyti upelio bėgimą norėdamas pasidaryti ežerą pasilinksminimui. Tuomet išleistumei vandenį į tąsias srioves, kur nebūdavo vandens. Tiesa, dalykai kar-

tais gali prisitaikinti prie atmainos aplinkybių; bet-gi tasai prisitaikymas privalo būti priskaitytas prie nūdien vandeniu užlieto ploto, kur kitados būdavo derlingos lankos; taip-privalo būti pritaikintas prie nūdien tuščios upės, kuri kitados būdavo taip graži, taip maloni; pagaliaus, privalo būti pritaikintas prie stokos tyro vandens, kuriuomi kitados tos šalies gyventojai gėrėdavosi; taip lygiai kaip ir kai-kurie kiti dalykai, kuriuos ne visi tegali pastebėti. Dievo sriovės, bėgančios į žmonių širdis bei sielas, visada esti tinkamoje vietoje padarytos. Mes neprivalome kištis į tuos dalykus mūsų pasismaginimo delei, nesą mes tuomi blėdį atneštumėme kitiems mūsų draugams. Žmonių nuodėmės yra it tvenkiniai Dievo malonės upeliuose. Jie uždaro upelius Dievo malonės ir siunčia juos kitu keliu, paslėniu, kuris nėra Dievo tam skirtas. Gi ką mes užlaikome, tas persimaino į kit-ką, nes jisai netenka savosios liuosybės. Mes tąsyk žiūrime į tą dalyką, kaipo į savo, o ne kaipo Dievo nuosavybę. Juk stovįs vanduo neturi savyje gyvybės. Net ir skaisčiosios saulutės spinduliai, kurie kasdien šildo jojo krūtinę, nebepajiegia gana padaryti už prarastus turtus tojo vandens gilumoje. Todėl reikia tikrai pasistengti tąjį tvenkinį išgriauti, nuodėmingas kliūtis prašalinti.

Vienas tikrai yra “didelis pašalinis” Pragumas kiekvieno žmogaus gyvenime, būtent — tai “pašaukimas”. Be to yra daugybė mažų pragumų, kurie veda prie galutinio tikslo, jeigu tikrai mes iš jų pasinaudosime. Dabar kyla klausimas, kaip tasai pragumas ateina mūsų gyveniman? Tasai pragumas dažniausia ateina priemonėmis mūsų kasdieninio gyvenimo. Gal kartais mes ir nežinome, kada tas pragumas ateina, bet mes tikrai žinome, kaip jis ateina mūsų gyveniman. Doras gyvenimas, veikimas bei mąstymas panarina gyvenimo tinklą jūrių gilumon pasekmingam žvejojimui. Kas dorai gyvena, dorai darbuojasi bei mąsto, tas neapsilenks su savo “pašaukimu,” ir todėl jisai neapsilenks ir su gerais pragumais.

(Bus daugiau).

= Iš Centro Raštinės. =

Šiame "Vyčio" numeryje išspausdiname finansų atskaitą už vasario mėnesį. Prašytume kuopų, kad į atskaitą atkreiptų dėmesį ir jei pastebėtų klaidą, kad praneštų Centru. Vienos kuopos mokestis siunčia į Centrą, tai yra Centro raštininkui, kitos Iždininkui, o kai-kurios Redaktoriui. Būtų geriau, kad visos kuopos, rašydamos čekius Iždininko vardu, siųstų Raštininkui. Raštininkas, įrašęs į knygas ir sužymėjęs narių mokestis, perduoda Iždininkui. Mes prašytume, kad visos kuopos prisilaikytų šių taisyklių.

Prisirašiusių narių aplikacijas visuomet reikia siųsti Raštininkui. Taipgi naujų narių reikia surašyti vardai, pavardės ir adresai ant atskiros popieros. Nes adresai reikia perduoti "Vyčio" Administracijai. Narių aplikacijas reikia tuoj siųsti po prisirašymo. Galima sulenkus į paprastą konvertą prisiųsti. Balandžio mėnesyje paskelbsime naujus narius, kurie prisirašys laike sausio, vasario ir kovo mėnesiuose. Tad-gi visų kuopų meldžiame prisiųsti aplikacijas.

Klaidų Atitaisymas.

"Vyčio" No. 4 (77) finansų atskaitoje buvo klaidų: U. Matuzaitės už prenumeratą išspaudinta \$2.50, o turėjo būti tik 50 centų. Ir Ig. K. Dambrausko, iš Kewanee, Ill. nepažymėta \$3.00 už metinę "V." prenumeratą į Lietuvą. Visos ineigos sausio mėnesyje išspausdinta teisingai.

Lietuvos Vyčių 86 kp. Du Bois, Pa.

Tamstų auką \$25.00, kurią įdavėte gerb. kun. M. J. Urbonui, kad priduočiau Liet. Vyčių 7-tam Seimui, priėmėme; gerb. kun. M. J. Urbonas čekį įdavė Seimo vedėjams, bet per klaidą Seimo raštininkai nepažymėjo į protokolą ir todėl ligšiol nebuvu pažymėta atskaitoje.

Lietuvos Vyčių Centro Raštininko Finansų Atskaita už vasarį.

Įeigos vasario mėnesyje į organo fondą:

<i>Balansas iš sausio mėn.</i>	\$2,774.71
Kun. K. Vasiliauskas (pren.)	\$ 5.00
M. Siškaitė (už pren.)	2.00
T. Grigaliūnas (už atskir. num.)	1.00
J. Brazauskas (už ats. num.)	3.50
B. Miškaitis (už pren.)	1.00
A. D. Kaulakis (už 19 špaltų)	11.00
40 kp. E. St. Louis, Ill. (už klišę)	10.00
40 kp. E. St. Louis, Ill.	3.00
9 kp. Pittsburgh, Pa.	30.00
86 kp. Du Bois, Pa.	38.00
6 kp. Hartford, Conn.	47.00
5 kp. Chicago, Ill.	31.80
101 kp. Plymouth, Pa.	17.00
S. J. Reklaitis (už klišę)	5.00
A. F. Tankus (už atsk. num.)	1.00
K. Vasiliauskas (už pren.)	2.50
B. Jakaitis (už pren.)	4.50
49 kp. Brooklyn, N. Y.	27.00
44 kp. Brooklyn, N. Y.	13.00
85 kp. Westville, Ill.	29.00
85 kp. Westville, Ill. (už konst.)	3.00
78 kp. Lawrence, Mass.	27.00
L. Tirunaitė (už pren. į Lietuvą)	2.00
97 kp. Akron, Ohio	28.75
60 kp. Kewanee, Ill.	27.45
1 kp. Montello, Mass.	33.65
83 kp. Rockford, Ill.	4.20
J. Braknis, Canada	3.00
V. Rusilas	5.50
J. J. Grebliūnas	2.50
28 kp. Spring Velley, Ill.	10.50
61 kp. Paterson, N. J.	23.20

Vasario mėnesyje inėjo į org.

fonda \$453.05

Pridėjus balansą iš sausio mėn.

organo fonde susidaro \$3,227.76

I Spaustuvės Fondą.

Balansas iš sausio mėnesio	\$3,353.05
27 kp. Norwood, Mass.	10.00
2 kp. Lewiston, Me. Jaunamečių Skyr.	5.00
38 kp. Kenosha, Wis.	25.00

83 kp. Rockford, Ill.	32.75
Vasario mėnesyje aukų įėjo	\$72.75
Pridėjus balansą iš sausio mėn.	
tai aukų spaustuvės fonde yra	\$3,425.80

Vincas Rukštalis, Cent.Rašt.

Kas Jaunimo Veikiama.

WATERBURY, CONN.

Protokolas.

L. Vyčių Conn. Apskričio 11-tas suvažiavimas įvyko vasario 15 d. 1920 m. šv. Juozapo parapijos svetainėje — Waterbury, Conn.

Suvažiavimą atidarė B. Gauronskis — apskričio pirmininkas.

Kun. J. J. Valantiejus atkalbėjo malda, paskui pasveikino delegatus, linkėdamas gerų pasisekimų svarstymuose. Toliau kalbėjo J. B. Šaliūnas.

O. Černauskaitė išrinkta peržiūrėti ir sutvarkyti mandatus.

Delegatus prisiuntė sekančios kp.: **Hartford, Conn. 6 kp.:** A. Ambotas, J. Pavilionis, J. Pujinauskaitė; vėliau atsilankė P. Jankauskas; **Waterbury, Conn. 7 kp.:** A. Liutkevičiūtė, O. Černauskaitė, J. Kairys, A. Jakštys.

Delegatų teisės suteikta sekantiems: B. Vasičiauskui, S. Danaičiui, P. Kevenui, M. Žitkui ir V. Urbonui.

Sesijų vedimui išrinkta tokia valdyba: pirm. — Gauronskis, pagalb. — J. Pavilionis, rašt. — O. Černauskaitė, maršalka — M. Žitkus, reporteriais — S. Danaitis ir A. Ambotas.

Įnešta iš L. Vyčių 7 kp. remti Lietuvos studentus Šveicarijoje įsisteigti lietuvių vėliavą. Nutarta iš Apskričio izdo aukoti \$5.00

Įnešta remti Lietuvos Pavasarininkus. Ir tuo tikslu nutarta aukoti \$5.00.

Nutarta išnešti rezoliuciją, kviečiančią visos organizacijos kuopas remti Lietuvos Pavasarininkus.

Komisijų raportai. B. Gauronskis pranešė, kad skrajojamos teatralės grupės jokiū būdu negalėjo suorganizuoti. Taipgi ištyrinėjime Bridgeporto kuopos nesutikimų nieko aiškaus nebuvo galima sužinoti. Raportai priimti.

L. V. 6 kp. inešimai: 1) įrengti Apskričio išvažiavimą. Nutarta ir išvažiavimas bus New Haven, Conn. liepos 4 d. 1920 m. Įrengimo komisijon išrinkta: A. Liutkevičiūtė, J. Kairis, B. Gauronskis, A. Ambotas, J. Pujinauskaitė. 2) Suorganizuoti centralį teatro ratelį padėti silpnesnėms kuopoms

dailės srityje ir jų vardo kėlime. Hartford, Conn 6 kp. teatralis ratelis pasižada padėti Apsk. kuopoms. Įgalioti P. Jankauskas ir B. Gauronskis su rateliu pilnai susitarti. 3) Mokestis Apskričio izdui palikti po senovei. Užgirta. 4) Suvažiavimų tvarką palikti po senovei. Užgirta. 5) Pirkti Lietuvos Laisvės Paskolos bonus.

Nutarta pirkti boną už -50.00.

Nutarta siųsti pasveikinimą Lietuvos Pavasarininkams nuo L. Vyčių Conn. Apskričio.

Kitas suvažiavimas nutarta laikyti Hartford, Conn.

Rinkta Apskričio valdyba: pirm: — B. Gauronskis, pagalb. — A. Ambotas, rašt. — J. Kairis, izd. — J. Pavilionis, organizatorium — B. Vasičiauskas.

Suvažiavimas uždaryta malda 5 val. vakaro.

Pirm. B. P. Gauronskis,
Rašt. O. Černauskaitė.

— 0 —

CHICAGO, ILL.

L. Vyčių Chicagos Apskričio susirinkimas.

Paskutinysis susirinkimas įvyko kovo 7 d., šv. Kryžiaus par. svet. Delegatų buvo virš 40. Atstovauta visos kuopos. Pradėta malda.

Kelta klausimas, ką daryti su pereitų metų Apskričio veikimo raportu. Jau du mėnesiai po Naujų Metų, o nepriduota raportu. Pavesta valdybai raportą paruošti ir paskelbti organe.

Sekė raportas iš Apskričio pasilinksminimo vakaro, rengto užgavėnių vakarą, vasario 17 d. Vakaras nepavyko finansiniu žvilgsniu. Iškelta klausimas, kodėl kai-kurios kuopos tą patį vakarą įrengė savo pramogas. Išklauius kuopų atstovų pranešimų, susirinkimas išnešė pageidavimą laikyties daugiau vienybės, be kurios nesiseka darbas ir už niek eina triūsas.

O. ČIŽAUSKAITĖ,

narė L. Vyčių 51-mos kp. (Sheboygan, Wis.). Baigus "Business College." Vietos lietuvių parapijos vargonininkė ir pasižymėjus organizatyviame veikime.

Dramatiško Skyriaus darbuotės raportas. Keblintas susirinkimas svarsto apie įrengimą vakaro su rimtu ir įdomiu veikalu. Dramatiško Skyriaus vedėjai duodavo gražios vilties, ypač gavėnės laike, tokių vaidinimų įrengti. Jau pusė gavėnės, o iš Dramatiško Skyriaus darbuotės pranešimų paaiškėjo, kad vaidinimo įrengime nieko tikro nepadaryta. Laukia publika dvasios peno, laukia sceną mėgiantieji asmenys darbo, o čia nieko nedaroma. Susirinkimas, apsvarstęs Apskričio izdo stovį ir veikimą, į kurį reikia įnešti daugiau dvasios ir darbo, išnešė pageidavimą vaidinimą įrengti bent po Velykų. Įrengimo komisijon išrinkta: J. Vilimas, A. Mureika ir J. Mickeliūnas.

J. Mickeliūnas kelia klausimą remti Lietuvos Krikščionių Demokratų Partiją ruošiantis į Steigiamąjį Seimą. Išnešta į kuopas atsišaukimas: "Įvairiais būdais dėties ir remti Lietuvos Krikščionių Demokratų Partiją jos prisiruošime į Steigiamąjį Seimą tinkamai atlikti savo uždavinį." Ypatinai nutarta remti spaudą, o jei būtų galima surasti rimtų agitatorių ir siųsti juos Lietuvon darbuoties.

Kai-kurių kuopų atstovai pranešė apie nutarimus remti Lietuvos Pavasarininkus. Apskričio susirinkimas išnešė pageidavimą tokios paramos padaryti kodaugiausia.

L. Vyčių Chicagos Apskričio choras kovo 28 d. Verbų dienoje, rengia koncertą. Choro pirmininkas, J. Pivoriūnas, atsišaukė tąjį koncertą remti, išpar-

duodant kodaugiausia tikiety. Nutarta visomis galėmis remti.

Apskričio valdybai, jei būtų reikalo, ypač delei įrengimo vaidinimo, suteikta teisės sušaukti skubotą susirinkimą. O sekamas, paprastas, susirinkimas bus kovo 28 d. šv. Antano par. svet., Cicero, III.

Išklausius įvairių atsišaukimų einamuose dalykuose ir reikaluose, susirinkimas užbaigta malda.

Buves.

—o—

SO. BOSTON, MASS.

Vasario 22 d. Vyčių 17 kuopa laikė susirinkimą šv. Petro bažnytinėje svetainėje.

Nutarta pataisyti sceneriją (dekoraciją). To darbo žiūrėti ir rūpintis išrinkta A. Bendoraitis ir P. Miliauskas, pagelbininku K. Kiškis.

Skaitytas laiškas nuo Savicko iš Fribourg Suisse, su prašymu aukos įsitaisymui lietuviškos vėliavos. Nubalsuota aukoti \$10.00. Tam reikalui galima buvo daugiau aukoti. Gal bus kita proga. Nutarta įrengti prakalbas gavėnios laike. Nauji nariai prisirašė: S. Šaulis ir L. Mileikiūtė.

Koresp.

E. JOVAIŠAITĖ,

L. Vyčių 16-tos kp. narė, ilgai dirbusi kuopai eida ma kp. raštininkės pareigas. Uoliai dalyvauja ir dirba kiekviename naudingame darbe.

PHILADELPHIA, PA.

Kovo 2 d. L. Vyčių 3-čia kuopa laikė mėnesinį susirinkimą. Prisirašė trys nauji nariai: Ig. Imbrasas, P. Bundonis, O. Balčiūnienė. Šie nariai jau nuo seniau dirbo draug su Vyčiais ir parodė daug gerų norų, gausių gabumų.

Kovo 4 d. — Šv. Kazimiero dienoje — lietuvių šventėje L. Vyčių 3-čia kp. įrengė vakarą su įvairiais pamarginimais. Kun. kleb. J. J. Kaulakis pasakė prakalbą, aiškindamas šv. Kazimiero gyvenimą ir tosios, kaip tautos dienos, prasnę. Ragino tą dieną paminėti apčiuopiamu darbu — atiduodant Lietuvai dienos uždarbį.

Sekė Jaunų Vyčių Skyriaus vaidinimas "Gyvenimo Kryžius." Vaidintojus rinko ir mokė seserys auklėtojos. Garbė joms už gražų ir platų lavinimą. Kreditas ir vargonininkui J. Hodeliui, kurio vadaujamas jaunųjų choras šauniai dainavo lietuvių dainų.

Aukų surinkta 70 dolerių. Vakarą baigta Lietuvos imnu. Dainuota ir Vyčių imnas. Bet, nežinau, ar Vyčių imnas maža turi vertumo, kad Jauniems Vyčiams jį giedant publika sėdėjo, ar čia publikos nemandagumo priežastis.

Jonas Navickas, koresp.

Redakcijos prierasas: Tautos imną dainuojant, neatsistojimas yra įžeidimu, bet organizacijų, partijų ir tt. imnus dainuojant atsistojimas nebūtinai reikalingas. Jei sustoja, žinoma, daug gražiau. Tuo parodoma gražūs jausmai ir pagarba. Tečiau neatsistojimas nėra nusikaltimu.

— 0 —

CHICAGO, ILL.
Išleistuvių vakaras.

Sekmadienyje, kovo 7 d., Mark White Square parkučio salėje L. Vyčių Chicagos Apskričio choras įrengė išleistuvių vakarėlį P. Varakuliui.

P. Varakulis buvo choro nariu ir išdininku. Tai buvo choro šulas. Koks buvo darbas, jis pirmas ėjo, dirbo. Daug triūsė ir buvo žymus kitose organizacijose ir jų darbuose. Chicago netenka uoliaus ir darbinger asmens.

P. Varakulis išvažiuoja Lietuvon. Išleistuvių vakaras buvo linksmas. Visi žinojo, kad choro narys, Chicagos veikėjas, eina tuo keliu, kuriuo ankščiau ar vėliau ims žengti ir likusieji. "Pasimatysime Lietuvoje! Tėvynėje dainuosime! Ant gimtos žemės stovėdami, Tėvynės sauies spinduliams pasiekus jausmus, bursimės į krūvą dainuoti ir triūsti laisvos Tėvynės gerovei" — buvo atsisveikinančių o balsiai.

Labai jautriai ir pritaikinta daina sužavėjo susirinkusius dainininkė Ona Pocienė. "Leiskit į Tėvynę, leiskit pas savus," it jautrią stygą palietė jausmus. Dainavo porą dainų narė V. Volteraitė. Kalbėjo A. Pocius, choro vedėjas, M. Zujus, J. J. Kazanauskas, P. Varakulis, atsisveikindamas, žadė-

jo neužmiršti ir iš tolimos gimtines lankyti naujienomis ir išpūdziais.

P. Varakuliui linkėtina laimingai sugrįžti Tėvynėn ir būti jai naudingu darbininku!

X.

— 0 —

INDIANA HARBOR, IND.

Mūsų kolonijoje yra nelabai gausinga L. Vyčių 55 kp. nusistačiusi visomis pastangomis darbuotis Bažnyčios ir Tėvynės labui. Ištiesų, ji taip ir daro ne tik žodžiu, bet ir darbu.

Vasario 15 d., š. m. įrengė vakarą ir kaip pradžioj šių metų darbo pelną paskyrė į dvi dali: šv. Pranciškaus parapijai ir L. R. Kryžiui. Kuopai vadauja gerb. vargonininkas Antanas Glemža, dabartinis kuopos pirmininkas. Programa buvo dainų, deklamacijų ir vieno veiksmo komedija "Neatmezgamas Mazgas." Vaidino sekantieji asmenys: Daktaro rolėje — A. Matulevičius, Marytės — S. Radžiūtė, Baronienės — O. Simoniūtė, Žydo, — J. Eišminskis, Margelė (?) — S. Laurinavičius, Vijurko — Jonas (? pravardės nenugirdau).

S. Bulatuvaitė deklėmavo eiles. Laiku bus gabi deklėmatorė.

Bažnytinis choras dainavo keletą gražių dainėlių, o pabaigoje Lietuvos imną.

Publikos atsilankė apščiai.

Vijurko Sūnus.

— 0 —

REDAKCIJOS ATSAKAI.

Alfai, Zarasevičiui. Kas tiks — indėsime.

Kulniškėičiui, Pačiam Maršalkai. Žinutėse rašote apie tuos pačius dalykus ir asmenis, apie kuriuos daug kartų buvo rašyta. Laukiame žinių apie einamus įvykius.

KONCERTAS.

L. Vyčių Chicagos Apskričio choras kovo 28-tą — Velykų dienoje — Kimball Hall (Wabash ir Jackson boulevard) rengia koncertą.

Choras, vadaujamas žinomo muziko-kompozitoriaus A. Pociaus, išpildys Du Bois kantatą "Septyni Išganytojaus žodžiai ant kryžiaus." Kantatos išpildyme solistais bus O. Pocienė, J. Kudirka, K. Sarpalius ir kiti pasižymėję dainininkai. Programe dalyvaus ir Chicagos Vargonininkų choras.

Šis koncertas bus vienas indomiausių ir rimčiausių. Dailės mėgėjai, įsidėmėkite!

Choro Valdyba.

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO VALDYBA.

- Dvasios vadovas: Kun. Ig. Albavičius,
717 W. 18th St., Chicago, Ill.
- Pirmininkas: Dr. J.J. Bielskis,
703 Fefteenth St., N. W. Washington,
D. C.
- Vice-Pirmininkas: A. Bučnis,
407 So. Paca St., Baltimore, Md.
- Raštininkas: V. Rukštalis,
151 Garfield Ave., Valparaiso, Ind.
- Iždininkas: P. Baltutis,
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.
- Iždo globėjai:
Kun. P. Čėsna,
324 Wharton St., Philad., Pa.
El. Jovaišaitė,
3259 S. Halsted St., Chicago, Ill.
- Literatiškoji Komisija:
Kun. A. Tamoliunas,
Pittsburgh, Pa.
Muzikas A. Aleksis,
Detroit, Mich.
Kun. M. J. Urbonas,
Du Bois, Pa.
Stud. Pr. Juras,
Webster Groves, Mo.
Moksl. A. Augustinas,
Chicago, Ill.
- Redaktorius ir Administratorius:
M. Zujus,
3261 S. Halsted St., Chicago, Ill.

— O —

L. VYČIŲ CHICAGOS APSKRIČIO VALDYBOS
IR KUOPŲ ADRESAI.

Apskričio Valdybos Adresai:

- Jonas Vilimas, — pirmininkas,
3934 So. Rockwell St., Chicago, Ill.
- Z. Mastauskaitė, — raštininkė,
2920 W. 40th Pl., Chicago, Ill.
- S. Šimulis, — iždininkas,
726 W. 18th St., Chicago, Ill.

— O —

KUOPŲ ADRESAI (Susinešimui).

- 4-tos kuopos: A. F. Augustinas,
717 W. 19th St., Chicago, Ill.
- 5-tos kuopos: Pranas Paliulis,
1645 Wabansia Ave., Chicago, Ill.
- 8-tos kuopos: Ona Deivikaitė,
10731 Wabash Ave., Chicago, Ill.

13-tos kuopos: Z. Bajorinaitė,
4621 So. Paulina St., Chicago, Ill.

14-tos kuopos: A. Krencius,
1420 So. 48th St., Cicero, Ill.

16-tos kuopos: N. Kulis,
3258 So. Union Ave., Chicago, Ill.

24-tos kuopos: V. Alenčiukaitė,
2335 W. 23rd St., Chicago, Ill.

35-tos kuopos: J. Sorokas,
12201 Emerald Ave., West Pullman, Ill.

36-tos kuopos: O. Aušraitė,
4400 Mozart St., Chicago, Ill.

— O —

L. VYČIŲ N. ANGLIJOS APSKRIČIO VAL-
DYBOS ADRESAI.

- Pirmin.: Al. Ambrozaitis,
92 Fern St., Athol, Mass.
- Vice-pirmin.: Marijona Romanienė,
242 W. Broadway, So. Boston, Mass.
- Raštininkė: Ona Sidaravičiūtė,
237 Prospect St., Lawrence, Mass.
- Iždin.: Ona Bugailaitė,
24 Howard St., Nashua, N. H.
- Iždo globėjai: Petras Milius, Jonas Kašėta.

— O —

L. VYČIŲ CONN. APSKRIČIO VALDYBOS
ADRESAI.

- Pirm. B. P. Gauronskis,
21 Congress Ave., Waterbury, Conn.
- Raštin. J. Kairis,
506 So. Wilson St., Waterbury, Conn.
- Iždin. J. Pavilionis,
34 Park St., Hartford, Conn.

— O —

L. VYČIŲ NEW YORK'O IR NEW JERSEY'S
APSKRIČIO ADRESAI:

PIRMININKAS:

J. Žerolis, 376 Grand St., Brooklyn, N. Y.

VICE-PIRMININKAS:

J. Spranaitis, 713 Montgomery St., Paterson, N.J.

RAŠTININKĖ:

A. Alyčiūtė, 149 Ainslie St., Brooklyn, N. Y.

IŽDININKAS:

J.K.Masandukas, 197 New York Ave., Newark, N.J.

ORGANIZATORIUS:

K. Krumėnas, 88 Warwick St., Newark, N. J.

Turinys "Vyčio" No. 5 {78}

I. Mūsų tautinės muzikos reikalai. A. Vaičiūnas.	1	pusl.
II. Tautos Fondo reikalai. K. J. Krušinskas, T. F. Rašt.	4	"
III. Meduza, Putinas.	5	"
IV. Mergelėi (eilės). Žilvitis.	10	"
V. Dvasios sparnai. Piramidų Sargas.	11	"
VI. Dovydo patyrimai. A. Matutis.	14	"
VII. Paskutinė dainelė (eilės). Žilvitis.	14	"
VIII. Kame priežastis? A. Tamoliūnas.	15	"
IX. Jos Veidas (eilės). Žemaičių Gluosnis.	17	"
X. Eilės. Žemaičių Gluosnis.	17	"
XI. Kodel Lietuvoje chorai nyksta. A. Vaičiūnas.	18	"
XII. Knygų didumas. Pr. M. J.	22	"
XIII. Talentų Izdas. M. Zujus, T. Izdo pirm.	22	"
XIV. Dailininkas A. Vaičiūnas. Geras Draugas.	23	"
XV. Dėdės Laiškai. Sulietuvino Bendrutis.	25	"
XVI. Iš Centro Raštinės:		
a). paaiškinimai; b). L. V. Centro Rašt. finansinė atskaita už vasa- rio mėnesį. V. Rukštalis, C. Rašt.	27	"
XVII. Kas jaunimo veikiama (korespondencijos):		
1. Waterbury, Conn.; 2. Chicago, Ill.; 3. So. Boston, Mass.; 4. Phila- delphia, Pa.; 5. Chicago, Ill.; 6. Indiana Harbor, Ind.	28	"
XVIII. Redakcijos atsakai.	30	"
XIX. Koncertas.	30	"
XX. Valdybų adresai.	31	"

Paveikslai:

1. Akademinės Lietuvių Studentų Dr. "Lituania", Fribourg, Šveicarijoje;
2. Dailininko A. Vaičiūno;
3. O. Čizauskaitės;
4. E. Jovaišaitės.

"VYTIS"

3261 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.